

have, som er problematiske, før ministeren vil begynde at tænke socialdemokratisk igen på det her område og tage sagen op til overvejelse?

Hvad skal der i øvrigt til for, at ministeren begynder at leve op til det, som Socialdemokratiet mente, da man forhandlede den gamle konkurrencelov? Hvor længe skal vi være bundet af det her løfte til borgerlige partier?

Erhvervsministeren (Pia Gjellerup):

Jamen jeg er da glad for, at hr. Jørn Jespersen synes, der er fuld stringens i hans argumentation. Det kan jeg jo kun komplimentere.

Så synes jeg, jeg vil gentage endnu en gang, at det kommer til at lyde som om, at konkurrence er skabt det øjeblik, man har fusionskontrol, og uden det er der ingen konkurrence. Det synes jeg er en forenkling, som vil være for meget at have stående efter debatten. Det tror jeg heller ikke spørgeren mener, men dette blot være sagt for at det ikke skal stå, som om det er hele kodeordet, der betyder, om der er konkurrence eller ej i et samfund.

Jeg synes som sagt, der er grund til at se på en række områder, sådan så vi skaber os et samlet overblik over den samlede konkurrence-lovgivning og derved giver et bidrag til en ny vurdering af, hvordan konkurrencesituationen ser ud, og hvordan den eventuelt vil kunne styrkes. I den forbindelse vil jeg sige, jeg altid tænker, og at jeg også altid tænker som socialdemokrat med de som minister skyldige hensyn, der skal til også at kunne agere i et folketing, som består af langt flere end socialdemokrater.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Jespersen for den sidste bemærkning.

Jørn Jespersen (SF):

Jamen jeg er da enig med ministeren i, at fusionskontrol ikke er det eneste afgørende for, om der er konkurrence. Omvendt bliver jeg så nødt til at spørge: Er ministeren så ikke enig i, at fusionskontrol med mulighed for at forbyde fusioner og opstille betingelser til dem er én måde at bidrage til, at man i nogle situationer skaber konkurrence, og at det ville være godt, hvis vi havde den mulighed, også i den danske lovgivning?

Så er jeg glad for, at ministeren har tænkt sig at fortsætte med at tænke over det her. Jeg er bare interesseret i, om der kan siges noget som helst om, hvor længe det varer, før denne tan-

kevirksomhed udmønter sig i mere konkret handling.

Erhvervsministeren (Pia Gjellerup):

Det kan jo være, at tankevirksomheden fører til, at man vælger ikke at handle. Dette blot være sagt for den gode ordens skyld.

Jeg har forestillet mig, at vi har en konkurrencelov som den nugældende i hvert fald året ud, og det sagde jeg også i min første besvarelse, så jeg mener også at have svaret på tillægs-spørgsmålet.

Så er jeg da glad for, at hr. Jørn Jespersen medgiver, at fusionskontrol ikke er det eneste element, der kunne være med til at indgå i bedømmelsen af konkurrenceforholdene, herunder lovgivningen herom.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Forhandling om redegørelse nr. R 13: By- og boligministerens bypolitiske redegørelse af 23. februar 1999.

(Redegørelsen anmeldt 23/2 99. Redegørelsen givet 23/2 99. Meddelelse om forhandling 23/2 99).

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil godt starte med at takke by- og boligministeren for den bypolitiske redegørelse.

Når man stiller mennesker spørgsmålet, hvad de finder er afgørende for deres trivsel, for velfærd, ja, så er det typiske svar koncentreret omkring de meget nære ting: deres bolig, arbejde, indkøbsmuligheder, fritids- og servicetilbud, deres by. Det kan såmænd godt være, at den enkelte ikke tænker så meget over, at det også er underforstået, at det her faktisk er afgørende, at vi så også ser de her ting i en helhed. Vi bør til gengæld ikke være i tvivl om det.

Netop med det enkelte menneskes velfærd i centrum skal bypolitikken således anlægge et helhedsorienteret syn på indsatsen i et byområde. At vi så samtidig ved, at individualiseringen er 1990'ernes kodeord, og alt tyder på, at den tendens vil fortsætte, betyder så, at fleksibilitete-

ten vil få en afgørende betydning, såfremt behov og ønsker livet igennem skal kunne tilgodeses for den enkelte.

I den forbindelse hilser vi også med glæde den øgede medbestemmelse velkommen i ministerens redegørelse.

Det er meget vigtigt, når bydele skal ændres eller fornyes, at beboerne aktivt deltager og er med til at sætte retningslinjerne for de konkrete planer. De ved lige nøjagtig, hvor skoen trykker. Vi skal derfor være parate til at give plads til nye samarbejdsformer mellem borgere og myndigheder og hermed respektere de lokale beslutninger. Jeg tror også, man må overveje, om de nuværende råderetregler kan udvides for bedre at stimulere en udvikling til gavn for fleksibilitet og differentierede boformer.

Et godt byområde skal kunne fungere som basis for hele livet; det er svarene, vi får, når vi spørger. Der skal altså være plads til børnene, til familien, de unge og vore ældre. Dermed vil et velfungerende lokalmiljø også danne rammen om et godt, stabilt, socialt netværk.

Det betyder også, at bolig, arbejde, kultur- og fritidstilbud skal være så alsidige, at såvel forskellige aldersgrupper som socialgrupper kan bo sammen og bruge de fælles faciliteter. Jeg tror også, at en sådan opblødning af skellene vil medvirke til at modvirke den sociale opsplitning og dermed undgå belastede eller ikkevelfungerende områder i vores byer.

Vi har desværre byområder, der optræder som mørke pletter på velfærdssamfundets landkort. Det er for Socialdemokratiet et centralt mål for bypolitikken at øge velfærden for netop de her svage grupper og på længere sigt at forhindre, at der kommer nye svage grupper til. Og her nytter det ikke noget at fokusere på boligen; her nytter lappeløsninger ikke, når en bydel er præget af større og vigtigere udfordringer.

Det er også denne bevidste politik, vi netop ser, der bl.a. ligger i ministerens redegørelse. Jeg vil godt i den forbindelse pointere, at vi derfor er meget optaget af de projekter i ministerens redegørelse, som netop sætter fokus på de her spørgsmål. Vi har behov for at få de gode spiraler igangsat. Gode spiraler betyder også, at vi i højere grad kan få fremmet en bæredygtig vækst i vores byer, også miljømæssigt, kulturelt, erhvervsmæssigt og socialt.

Et bæredygtigt miljø med gode byøkologiske løsninger og en effektiv ressourceanvendelse, gode transportsystemer m.v. er også en del af

en helhedsorienteret bypolitik, ligesom vi hele tiden må erindre hinanden om kravet til tilgængelighed.

Det at vise hensyn og udvise omtanke sparer ikke bare mange penge, men gør livet lidt bedre for os alle sammen. Hvem vil ikke gerne medvirke til at give en ren by, der har plads til alle, og som formår at rumme alle, videre til vores børn og børnebørn? Det tror jeg vi alle sammen godt vil medvirke til.

Når alt det her er sagt, så kunne nogen måske fristes til at sige: Jamen, er alt, hvad vi har gjort indtil nu, så bare dårligt? Har vi slet ikke formået noget godt? Jo, masser af gode tiltag er taget igennem årene, og meget godt er sket. Hvordan havde mange af vores byer og ikke mindst boliger set ud, hvis ikke vi havde sat nogle dagsordener, endda store dagsordener, undervejs?

Såvel op igennem 1960'erne og 1970'erne med meget nyt byggeri som sanerings- og byfornyelsesloven og meget mere kunne nævnes – alt sammen noget, som set i forhold til de tidsperioder var gode og rigtige tiltag. Men mon ikke også vi kan blive enige om, at lige så vel som vi formåede at skabe de mange nye boliger, lige så meget har vi behov for i dag at spørge: Hvad kan vi gøre for at få en bedre sammenhæng omkring disse mange boliger, der i en kort periode blev etableret? Det gælder også i forhold til vores parcelhusområder og til vores forstæder, så de bliver en mere levende integreret del af vores byer.

Tilsvarende har vi meget positive udviklingstræk med byudvalgsindsats, kvarterløft, helhedsorienteret byfornyelse, kommuneplanarbejde og lokalt Agenda 21-arbejde. Alle disse elementer vil naturligvis også fremover skulle indgå i den fremtidige bypolitiske indsats. Det er da klart.

Vi ser derfor denne bypolitiske redegørelse som afsættet til, at bypolitikken fremover i højere grad vil sikre sammenhængen mellem de forskellige interesser i byerne og lægge rammen for en god og en bæredygtig udvikling.

Vi tror på en veltillægt og koordineret indsats ud fra devisen, at mange bække små faktisk giver den store å. Her får vi altså også et bedre resultat. Indsatserne hver for sig giver ikke det samme som, hvis vi slår dem sammen.

Vi ser altså med andre ord denne redegørelse som startsignalet til en ny og mere kreativ udvikling for vores byer, en udvikling, som bygger på de mange gode elementer, der allerede

er besluttet, men som også lægger an til nye projekter, som netop kan være med til at skabe ideerne til nytænkning og vilje til forandring blandt de bypolitiske aktører, det være sig erhvervsliv, kommuner, private husejere, almene boligorganisationer, kulturfolk, og sidst, men ikke mindst, at vi sikrer os, at vi får de mange mennesker med, som daglig bor i byerne.

Vi er ikke et øjeblik i tvivl om, at den gode by er byen, der er rig på initiativ og nytænkning, og som har tilstrækkelig vilje og samhörighed til at ville realisere de gode tanker, og som forstår at favne alle, unge som gamle, lige som skæve. Det er noget, der gavner os alle sammen.

Konklusionen skal derfor være fra Socialdemokratiets side ikke bare en tak for redegørelsen til by- og boligministeren, men også i høj grad en tak for den opprioritering, der ligger fra regeringens side ved etableringen af et byministerium. Vi ser det her som et meget klart signal om ønsket til trivsel og velfærd for alle, uanset hvor man bor, et rigtig godt bidrag, der er afgørende for velfærdssamfundets fremtidige indretning.

Rikke Hvilshøj (V):

Når jeg hører fru Lissa Mathiasen, føler jeg mig egentlig mere hensat til en kommunalbestyrelsessal end en Folketingssal, hvor jeg inderst inde føler, at sådan en debat ville være meget mere relevant.

Efter valget sidste år fik vi ikke blot en ny boligminister, men også en byminister. Når regeringen har besluttet at udvide en ministers ressort, skal det selvfølgelig også udfyldes, og det er i høj grad sket med afgivelsen af denne redegørelse. Set med Venstres øjne er det ikke kun til det gode.

By- og boligministerens redegørelse er genomsyret af ministerens behov for at styre og regulere landets byer i en detalje, som vi i Venstre mener tilkommer de enkelte kommuner. Redegørelsen indeholder en masse flotte intentioner og ideer, som er svære at være uenige i. Således er regeringens overordnede bypolitiske målsætninger malet med så bred en pensel, at de næppe har mange modstandere. Men at disse brede målsætninger skal følges op af en statslig detailstyring gennem et hav af projekter, er der nok større uenighed om. Det er i hvert fald ikke en linje, Venstre kan bakke op om.

I det hele taget kan jeg undre mig over efter at have læst denne redegørelse, hvad det egentlig er for interesser, ministeren kan varetage, der ikke kan varetages af byernes kommunalbestyrelser. Jeg er især nysgerrig efter at høre, hvordan ministeren vil udnytte sin mulighed for anmode miljø- og energiministeren om at tage beføjelser i anvendelse, hvad angår planloven. I Venstre håber vi på, at ministeren vil holde sig fra at benytte sådan en beføjelse.

Hvis der skulle være en idé i en byminister, ville Venstre foretrække, at den holdt sig til at indsamle erfaringer fra hele landet og videregive ideer til inspiration tilbage til byerne og deres kommunalbestyrelser, og vi håber bestemt ikke, at denne fokus på projektmageri i byerne tager fokus væk fra mere relevante emner som f.eks. en meget tiltrængt lejelovsrevision.

Med redegørelsen er der dog ingen grænser for, hvad der er bypolitik inden for by- og boligministerens ressortområder. Således bliver alt lige fra uddannelsespolitik og socialpolitik til erhvervs politik og miljøpolitik nævnt som indsatsområder. Jo, det er en bredt favnende minister, vi har fået.

Jeg kan også undre mig over, at det er blevet en regeringsopgave at arbejde for at mindske støj, at fredeliggøre gader, pladser og andre opholdsarealer samt at gøre det mere sikkert at færdes i byen. Jeg er ikke nødvendigvis uenig i de her målsætninger, men hvordan stemmer det overens med det andet udsagn i redegørelsen om, at statens opgave er at sikre bedst mulige rammebetingelser, som sikrer, at de amtskommunale og kommunale myndigheder får størst muligt råderum til at føre en fremadrettet bypolitik?

Gennemgående for de mange forslag i redegørelsen er, at det er et klart angreb på det kommunale selvstyre. Ministeren fastlægger en politik, som det burde være frit for kommunerne at fastsætte. Ministeren vil styre sine mange ideer gennem puljer. Ønskede projekter defineres, og de kommuner, der er interesserede, kan få pengene. De andre kan ingen få.

Dette puljetyranni har en tendens til at oparbejde et ikkeeksisterende behov, og det lider samtidig af fravær af demokrati. Således er et lokaldefineret projekt fuldstændig afhængigt af, om det falder i ministerens smag. Jeg mærker selv i mit kommunalpolitiske virke, hvordan dagsordener og initiativer styres af, hvilke puljer der kan søges. Det er i høj grad en centralisering og svækkelse af det kommunale selvstyre.

re, der i højere grad gør kommunalbestyrelsen til administrator af regeringens projektønsker.

Generelt ønsker vi i Venstre, at vi kommer væk fra dette puljetyranni og i stedet deler pengene ud gennem bloktilskuddene og derefter overlader dispositionen og prioriteringen til kommunerne. Det, ministeren lægger op til her, er et skridt i den forkerte retning.

Der lægges i redegørelsen op til en systematisk indsats for at opbygge, formidle og nyttiggøre viden om byernes funktionsmåde og udviklingsbetingelser. I Venstreører lyder det relevant, men hvor langt er man med det i dag? Var det ikke en idé at starte her, inden man sætter et hav af projekter i gang? Ved vi i dag, hvad skatteborgerne har fået ud af de mange projekter, som allerede er igangsat, og er der i dag sikret en ordentlig, uvildig evaluering af igangsatte projekter? Det ville være af stor værdi at vide, inden man igangsætter flere af disse projekter.

Der er enkelte lyspunkter i den bypolitiske redegørelse, hvilket jeg da også vil rose ministeren for, om end der er knyttet oplærende spørgsmål til.

I redegørelsen udtrykkes det, at regeringen ønsker at undersøge, om der på forsøgsbasis kan etableres det, der i redegørelsen kaldes frikvarterer. Der kan fås dispensation for gældende lovgivning og andre reguleringer. Umiddelbart kan det være svært at se forskellen på dette forslag og de frikommuneforsøg, som regeringen i 1993 afskaffede. Derfor har jeg da en forhåbning om, at regeringen vil være positiv over for beslutningsforslaget om frikommuneforsøg fremsat af De Konservative, CD og Venstre, der på fredag er til første behandling her i salen. Og måske er dette et punkt, hvor vi kan mødes.

Aktiv borgerdeltagelse bliver også berørt i redegørelsen. I Venstre vil vi altid arbejde for at give borgerne en større indflydelse på deres egen dagligdag og vil bakke ministeren op i disse hensigter. Men at redegørelsen kommer fra en socialdemokratisk minister, fornægter sig ikke, når det bliver udtrykt, at borgerne skal have reel indflydelse, for dette betinges af, at der skal være en klar markering af rammerne for borgernes indflydelse i forhold til den almene samfundsinteresse. Så er det jo, at vi er tilbage ved en centralistisk styring af indflydelsen.

Men interessant er det da, at der i redegørelsen fastslås, at det er et centralt mål for bypolitikken at understøtte nye forvaltnings- og del-

tageformer, der kan skabe grundlag for en hensigtsmæssig og smidig forvaltning af de moderne byer og samtidig kan øge borgernes muligheder for i hverdagen at øve indflydelse på udviklingen. Her synes jeg jo, at bydelsforsøgene i København er et godt eksempel på dette, og jeg vil da derfor spørge ministeren, om dette er et udtryk for en opbakning til at gøre bydelsrådene i København permanente.

Blandede boformer er et andet tema, der tages op i redegørelsen. I Venstre kan vi tilslutte os målsætningen om blandede boformer. Især ønsker vi at give folk i en almen bolig mulighed for at overtage den på ejer- eller andelsbasis. Det vil give folk en større ansvarsfølelse både over for selve boligen og deres omgivelser.

I redegørelsen udtrykker ministeren også, at der kan ske udvidelser af de boligsociale forpligtelser i ejerboliger, private andelsboliger og private udlejningsboliger. I Venstre er vi meget skeptiske over for dette, og hvordan ministeren har forestillet sig det konkretiseret, er jeg meget interesseret i at høre. Baggrunden for ministerens forslag er, at sociale problemer har en tendens til at koncentrere sig i særlige kvarterer præget af alment boligbyggeri. På den baggrund har ministeren i en anden anledning konkluderet, at den private udlejningssektor skal tvinges til at tage flere beboere med sociale problemer. Denne form for tvang kan vi ikke støtte i Venstre.

I anden sammenhæng har jeg hørt udtalelser om, at der ikke er flere dårligt socialt fungerende i det almene boligbyggeri i København i forhold til den private udlejning. Det kunne være interessant at få kortlagt, inden ministeren fortsætter sine anklager mod de private udlejere om ikke at ville tage beboere med sociale problemer. Mon ikke problemet i højere grad består af, at de almene boliger er samlet i stærke koncentrationer, hvorimod den private udlejning i højere grad er blandet med andelsbolig- og ejerboligejendomme?

Det er måske den lange tradition for sektorpolitik og planlægning, som omtales i redegørelsen, der har slået fejl. Resultatet er bl.a. mange store isolerede boligblokke. Mon ikke det er det, der udgør problemet? Konklusionen er i hvert fald nærliggende.

Ministeren ønsker at overveje, om reglerne om lejerens råderet kan udvides i forhold til ejere. Jeg håber, at ministeren husker at respektere

ejendomsretten. Der bør alene være tale om frivillige aftaler mellem ejer og lejer.

Min konklusion på denne redegørelse er, at der er nogle positive åbninger fra ministeren om borgerindflydelse, om blandede boligformer og om frikvarterer, som jeg vil tillade mig at kalde frikommuneforsøg, men redegørelsen er domineret af en volumensyge, hvor en minister vil til at styre og regulere i en grad, der vil svække det kommunale selvstyre betragteligt.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg kunne forstå, at fru Rikke Hvilshøj har været så optaget af at sidde og tænke på selv at skulle op på talerstolen her, at hun ikke rigtig har hørt efter, hvad jeg sagde.

Jeg har ikke på noget tidspunkt fra Socialdemokratiets side talt for en central detailstyring, tværtimod. Men jeg kan heller ikke et eneste sted i den redegørelse, der ligger fra ministeren, se, at der er lagt op til det, tværtimod.

Jeg vil sige, at det glæder mig faktisk også, at lige så vel som vi er glade for den her redegørelse, siger Kommunernes Landsforening med den hilsen, som vi alle sammen har fået i Boligudvalget, at det er godt, bypolitikken er kommet på dagsordenen. Landsforeningen finder det positivt, at bypolitikken nu er med her, og så går den videre, og det er lige nøjagtigt det, som jeg synes er så væsentligt at bygge videre på.

Det er ikke kun kommunerne, men også staten, der skal arbejde tværsektorielt og helhedsorienteret. Samarbejde mellem ministerier, styrker m.v. bør styrkes. By- og boligministeren bør medvirke til at sikre, at bypolitikken kan blive integreret både vertikalt og horisontalt, samt at koordinationen og integrationen også sker i forhold til EU-lovgivningen m.v.

Lige nøjagtigt de ideer, som vi har set ligger i den her redegørelse, er det, den lægger an til. Derfor er der ikke nogen form for centralstyring; jeg vil nærmere sige, det er det stik modsatte. Det, man prøver, er at få en helhed ud af alle de elementer, der rent faktisk ligger.

(Kort bemærkning).

Rikke Hvilshøj (V):

Jeg mener ikke at have udtalt, at fru Lissa Mathiasen udtrykte en centralistisk holdning, hvis vi nu skal adskille det. Det, jeg oplevede, da jeg læste redegørelsen, var, at det oplæg, som fru Lissa Mathiasen kom med, var rele-

vant, men meget mere relevant i en kommunalbestyrelse. Det er noget helt andet.

Jamen jeg vil da ønske, at den her redegørelse er en inspiration til kommunerne, men jeg synes i høj grad, den bærer præg af, at der nu skal sættes helt konkrete projekter i gang, som er meget centralt defineret, og når der direkte står i redegørelsen, at regeringen arbejder for at mindske støj, at fredeliggøre gader, pladser og andre opholdsarealer samt at gøre det mere sikkert at færdes i byen, så er det noget, jeg synes det er underligt at en regering overhovedet beskæftiger sig med. Hvad er det regeringen vil? Vil den kigge på nogle gader og pålægge kommunalbestyrelsen, at lige de der gader skal den fredeliggøre? Det er nede i en detaljeringsgrad, som jeg synes hører til i kommunalbestyrelserne.

John Vinther (KF):

Må jeg allerførst starte med at takke by- og boligministeren for redegørelsen. Der står i indledningen til redegørelsen, at regeringen med udnævnelsen af en egentlig byminister har ønsket at markere, at den ønsker at styrke indsatsen over for de problemer, der knytter sig til byerne, og at regeringen er opmærksom på behovet for en koordineret indsats. Den indgangsbøn skal man vel i en eller anden udstrækning sammenholde med det nye modeord, nemlig en helhedsorienteret indsats, et begreb, der lyder meget flot og rigtigt, men som man til gengæld aldrig helt er sikker på hvad nøjagtigt dækker over.

Rigtigt er det da, at de problemer, der kendetegner byerne, er mangeartede og forskelligartede. Det er boligproblemer, det er trafikproblemer, det er miljøproblemer, det er spørgsmålet om erhvervslivets vilkår, det er problemer med kriminalitet og mange andre ting. En lang række af meget forskelligartet problemer, som også kræver en koordineret indsats. Det er vi i Det Konservative Folkeparti helt enige med regeringen i, men jeg er så til gengæld ikke så sikker på, at jeg rigtig har anledning til i dag at rose regeringen, for jeg synes, det er vanskeligt i den praktiske hverdag at få øje på denne koordinerende hånd. Tværtimod virker det tit og ofte, som om de forskellige ministerier har travlt med at forvalte deres specifikke områder uden nogen som helst form for koordination.

Miljøministeren har travlt med i detaljer at regulere detailhandelens vilkår. Trafikministeren har travlt med at tilrettelægge nye linjefø-

ringer for togene. Det skulle jeg mene har en ikke ubetydelig indvirkning på miljøet og trivslen i de berørte byer. Erhvervsministeren har til gengæld ikke særlig travlt med at lette byrderne for de små og mellemstore virksomheder. Det harmonerer ikke rigtigt med redegørelsens flotte ord om, at der skal skabes bedre betingelser for private investeringer i byområderne. Det er altså svært at få øje på den store koordinerende indsats.

Redegørelsen indeholder foruden en beskrivelse af problemstillingerne og målsætningerne en egentlig handlingsplan. Her har regeringen udvalgt sig fem indsatsområder. At regeringen begrænser indsatsen til en række nærmere specificerede områder skal jeg ikke klandre den for, regeringen, og Det Konservative Folkeparti er sågar langt hen ad vejen enig med regeringen i udvælgelsen af de fem indsatsområder.

Men sådan en redegørelsesdebat er jo en god anledning til at knytte kommentarer til regeringens handlingsplaner. Det vil jeg så gøre, og jeg vil først og fremmest komme med kommentarer til de dele af handlingsplanen, hvor der efter Det Konservative Folkepartis opfattelse er grund til at advare imod de konkrete udmøntninger, som regeringen lægger op til.

Først og fremmest hvad angår spørgsmålet om at skabe gunstige erhvervsbetingelser kan jeg love, at Det Konservative Folkeparti nok skal melde sig på banen og være en konstruktiv deltager. Det er en konservativ hertesag, og vi imødeser med meget stor spænding regeringens konkrete initiativer.

Men jeg er altså nødt til at stille det spørgsmål til by- og boligministeren: Når man i redegørelsen kan læse, at der skal afprøves nye modeller for samarbejde, hvad menes der så? Hvad dækker de umiddelbart meget flotte ord om investeringsaftaler og partnerskab over?

I Det Konservative Folkeparti har vi en lille frygt for, at det i virkeligheden dækker over nye byrder, nemlig at erhvervslivet skal påtage sig at løse politisk skabte sociale problemer. Det er efter vores opfattelse ikke den rigtige vej at gå. Hvis man i stedet koncentrerer sig om at lette erhvervslivets omkostninger, de administrative byrder, jamen så skal der såmænd også nok komme arbejdspladser ud af det i alle byområder.

På det indsatsområde, der handler om den boligsociale indsats, lægger regeringen op til dels en øget blanding af forskellige boligformer, dels en tilnærmelse af boligformerne. Det første

medvirker vi meget gerne til. Det er efter vores opfattelse et gode for en by eller et byområde, at området er sammensat meget bredt både af ejerboliger, andelsboliger og udlejningsboliger, hvad enten det så er private udlejningsboliger eller almene udlejningsboliger. Vi konstaterer med glæde, og jeg går ud fra, at vi deler den glæde med regeringspartierne, at den tid, hvor man i forstadskommuner byggede kæmpemæssige almennyttige boligområder, heldigvis er forbi.

Den anden del, tilnærmelsen mellem de forskellige boligformer, vil vi til gengæld advare meget kraftigt imod. Hvis man læser mellem linjerne i redegørelsen, så lægges der jo i virkeligheden op til en total udviskning af forskellene mellem ejer- og lejerboliger. Det er ikke konservativ politik. Vi ønsker, at så mange som muligt skal have mulighed for selv at eje deres bolig, men der er forskel på, og der skal være forskel på, om man har valgt at bo i egen bolig eller i en lejebolig. Her kan man i virkeligheden sammenligne det at vælge boligform med ægteskabet. Det er sådan, at hvis man ønsker ægteskabets retsvirkninger, så er der en meget enkel måde at opnå det på. Man kan vælge at blive gift.

På samme måde er det med boligform. Hvis man ønsker de fordele og ulemper, der er ved en ejerbolig, så må man anskaffe en sådan. En ordning, hvor man udvisker forskellene, hvor man giver lejerne de samme rettigheder, som tilkommer ejerne af ejerboliger, men uden at den økonomiske risiko i øvrigt følger med, får man ikke Det Konservative Folkeparti med på.

Under indsatsområde fem, det er det, der handler om bypolitikens grundlag og organisering, lægger regeringen op til 5-årige forsøg i fire byer med oprettelse af såkaldte kommunale byudvalg. Det er måske nok en besnærende idé, men når man nu tager i betragtning, at det her handler om helhedsorienterede målsætninger, så kan jeg alligevel ikke tilbageholde det spørgsmål, om det, det handler om, når man sidder i en kommunalbestyrelse, ikke lige netop er, at man har det overordnede ansvar, og at man skal se tingene i en sammenhæng. Jeg vil vove den påstand, at vi allerede har kommunale byudvalg; de hedder kommunalbestyrelser.

Hvis jeg til allersidst skal give by- og boligministeren karakter for redegørelsen, må jeg sige, at det kan kun blive til et 8-tal. Det er en indsats på det jævne. Problemstillingerne er rigtigt analyseret, målsætningerne er rigtige,

men de er til gengæld også formuleret så luftigt og altomfavnende, at ingen kan være uenig, og det er altså småt med angivelsen af de konkrete initiativer. Så er det også som allerede nævnt vanskeligt at få øje på den store koordinerende indsats, som synes at være by- og boligministerens indgangsbøn til hele redegørelsen, så jeg beklager: Det kan ikke blive til mere end et 8-tal.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil godt takke hr. John Vinther for de indledende bemærkninger i talen, for lige nøjagtig den indledning var jo den bedste beskrivelse af, hvorfor der er behov for at koordinere, hvorfor der er behov for at se tingene i helhed.

Der blev nævnt miljøområdet, der blev nævnt trafikområdet, og der blev nævnt en række andre områder. Tak for, at vi fik lige nøjagtig den illustration en gang til. Vi er 100 pct. enige i Socialdemokratiet, og jeg håber også, at man fra Venstres side, når man får tænkt sig lidt nærmere om, kan se, det er klogt, at vi får den bedre koordination mellem de forskellige sektorer, så vi sikrer, at vi får den helhed, som befolkningen rent faktisk ønsker, og som vi mener giver den en langt bedre trivsel og velfærd i dagligdagen.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Det, der bl.a. får mig på talerstolen, var hr. John Vinthers sammenligning mellem en ejerbolig og et ægteskab. Der vil jeg godt sige, at får man ikke den, man elsker, så må man jo elske den, man får, og der er en række mennesker her i landet, som er tvunget til at bo til leje. Skal vi bare lade de områder, som ikke er attraktive, seje deres egen sø? Jeg tror, det er væsentligt også for Det Konservative Folkeparti, at vi får udviklet de områder, og det er jo det, der er lagt op til. Eller skal vi bare sige: De, der har råd, kan købe en ordentlig bolig, og resten lader vi seje deres egen sø?

Det, der jo bl.a. er lagt op til i denne byredegørelse, er, at de, som ikke kan få den, de elsker, også skal være med i udviklingen af vore byer.

(Kort bemærkning).

John Vinther (KF):

Nej. Det Konservative Folkeparti er ikke fortaler for, at man skal lade de mennesker, der af den

ene eller anden grund har valgt at bo i lejebolig, seje deres egen sø. Derfor vil Socialdemokratiet også vide, at Det Konservative Folkeparti har været og også fortsat vil være en meget aktiv medspiller, når det gælder byfornyelsen. Men et system, hvor man udvisker forskellene mellem ejer- og lejeboliger, hvor man giver lejerne de samme rettigheder, som de ville have, hvis de ejede deres egen bolig, hopper vi ikke på.

Må jeg ikke erindre Socialdemokratiet om, at hvis målsætningen med denne redegørelse er at beskrive bl.a., at det kan medvirke til et løft af et område, hvis man har blandede boligformer, så er der jo ikke meget fidus i at udviske de forskelle, der skulle være med til at styrke hele området, i så høj grad, at man i virkeligheden ikke opnår andet, end at det alt sammen ligner hinanden. Den model køber vi ikke. Men det var ikke et angreb på folk, der bor i lejeboliger.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Man ser jo her tydelig forskel på konservativ og socialdemokratisk politik. Det vil jeg give hr. John Vinther ret i. Men det er jo underligt, at når man bor i egen bolig, hvor man i øvrigt får meget store tilskud via rentefradraget, må man ifølge konservativ politik gøre, hvad der passer én. Men at udvide råderetsbegrebet en lille smule for folk, der bor til leje i en almennyttig bolig, vil De Konservative altså ikke være med til. Lejere må ikke via råderetten få lov til selv at bestemme, hvor væggene skal stå, om en radiator skal flyttes osv. De regler skal ikke udviskes.

Her ser vi tydeligt forskellen mellem det at være borgerlig og at være socialdemokrat.

(Kort bemærkning).

John Vinther (KF):

Jeg håber sandelig, der er en forskel på det at være konservativ og det at være socialdemokrat. Det er der også.

Nej, vi ønsker ikke, at man udvisker forskellene. Men jeg er helt på det rene med, at kan udlejer og lejer aftale sig frem til forbedringer af boligen, til en udvidet råderet, så må de meget gerne det for min skyld.

Jeg kunne jo så omvendt sige: Den, der har valgt at investere i egen bolig, påtager sig også den økonomiske risiko, og det, som vi altså har noget imod, er, at hvis man skulle give lejerne mulighed for at udøve fuldstændig samme råderet, som tilkommer en ejer, men uden nogen

form for økonomisk risiko – den skulle stadig være hos udlejeren – er det altså ikke et system, vi synes vil være særlig hensigtsmæssigt, og det går vi i hvert fald ikke med til.

Villy Søvnald (SF):

Redegørelsen indeholder ganske mange smukke hensigtsklæringer og målsætninger, som vi i SF er meget enige i. Vi er ligeledes enige i en del af de hovedproblemer, der udpeges i forbindelse med de hårdest ramte byområder, det, der i redegørelsen betegnes som en selvforstærkende koncentration af misvækst i visse byer og byområder i form af et stigende antal socialt udstødte, trafikproblemer, kriminalitet, dalende livskvalitet og øget miljøbelastning.

Samtidig peger man på, at i alt 5 pct. eller 250.000 mennesker bor i områder, som deres egen kommune betegner som særligt socialt belastede. Halvdelen ligger i øvrigt i hovedstadsområdet.

Så langt er vi 100 pct. enige.

Man kan vel også rent fysisk se, hvis man bevæger sig igennem byen fra de forholdsvis velhavende kvarterer til de kvarterer, hvor byen så at sige giver et fysisk udtryk for det, at her bor dem, der var knap så heldige i løbet af livet. Og det er klart, det ud fra en lighedsmålsætning er vigtigt både at påpege de her problemer og også stille nogle hovedmålsætninger op for, hvordan man forbedrer de vilkår.

Så langt så godt. Det er så klart, at efter så præcis en påpegning af problemerne læser man i hvert fald som SF'er videre med en ganske betydelig forventning om, at virkemidlerne efterfølgende står i et rimeligt forhold til målsætningerne og problemerne, der påpeges.

Her må jeg desværre sige, man bliver skuffet. Der er et eklatant misforhold, for nu at sige det meget pænt, mellem mål og virkemidler en del steder i redegørelsen, og det er i virkeligheden det store problem. Jeg skal nævne nogle eksempler både på positive ting og på steder, hvor det er tyndt.

Det ene punkt, der tages op, er arbejdet for en mere alsidig beboersammensætning i bestemte byområder, og midlet er anvisningsretten. Jeg vil godt kvittere for det. Det er et ganske udmærket forslag. Det er et forslag, som SF oven i købet har fremsat nogle gange. Vi er oven i købet blevet stemt ned på det nogle gange.

Hvis det her skal give mening, må det jo betyde, at regeringen har ændret politik. Det vil

jeg da gerne høre. Jeg vil oven i købet meget gerne høre det både fra den socialdemokratiske ordfører og fra den radikale ordfører.

Det her må betyde, at man har ændret kurs i forhold til sidste år, da vi sidst diskuterede det her, hvor vi havde et forslag om at udvide anvisningsretten til den private udlejningssektor. Det gjaldt såvel i forhold til almindelig privat udlejning som i forhold til pensionskassebyggeri.

Det giver meget god ræson, hvis vi vil en mere blandet beboersammensætning, at tage det her middel i brug, og derfor er vi meget glade for det her. Men jeg vil godt have at vide: Det her betyder, at man formodentlig mener det, når man skriver det i en redegørelse. Bordet fanger så at sige. Så jeg må antage, at regeringen står bag, at man godt vil anvende det her instrument. Det vil jeg godt kvittere for fra SF's side. Det synes vi betegner et fremskridt. Tak for det.

Vi vil ligeledes kvittere for diskussionen om råderetten. Jeg hørte den konservative ordfører blive en smule ophidset, synes jeg næsten, over det, der blev nævnt om at udviske forskelle. Det er klart, selve tanken om at udviske forskelle i det her samfund kan tirre enhver konservativ. Det er jo klart, når man kommer fra et parti, der er sat her på jorden for at bevare forskelle, så bliver man pirret, når nogle vil udviske forskelle. Det er nemt nok at forstå.

Men jeg synes til gengæld ikke, det er helt nemt at forstå, hvis man ser på, at der jo er mennesker, der skifter i løbet af deres liv. Det er jo ikke sådan, at der er en fast opdeling i det her. Der er jo mange mennesker, der har været ejere og måske i deres alderdom bliver lejere. Og det er selvfølgelig underligt at opleve, at man pludselig bliver frataget nogle rettigheder, man engang havde. Det forslag vil vi gerne sammen med regeringen arbejde videre på og iklæde kød og blod.

Det næste punkt, vi har læst med meget stor interesse, er det, der er sammenfattet under en overskrift, der hedder »Indsatsen for de svage grupper på boligmarkedet«. Der synes vi til gengæld, det er meget småt med anvisninger. Vi har bemærket os, at der er nævnt skurvogne til nogle af de mest udstødte grupper, vi har. Det er en udmærket idé, men det er jo fuldstændig, synes vi, at gå uden om det fundamentale problem.

Det fundamentale problem er følgende: Fra midten af 1980'erne til i dag er det almene byg-

geri beskåret fra ca. 16.000 opførte boliger pr. år til ca. 6.000. Det er en voldsom beskæring, og her er vi tilbage i midten af 1980'erne under Schlüters sorteste år. Vi er altså i en situation, hvor der kun bygges 6.000 i forhold til dengang 16.000, og det er oven i købet i en situation, hvor Lejelovskommissionen påpeger, at de problemer, vi har med bolignød, vil vare fra nu af til år 2030, altså de næste 31 år!

Det her er jo nerven i den her diskussion: At i en situation, hvor der mangler boliger, hvor der fortsat vil mangle boliger i de næste 31 år, ved vi jo godt, hvem der taber på boligmarkedet. Det er ikke særlig svært at regne ud. Det gør de svage grupper.

Vi kan så godt lege ambulancetjeneste. Jeg synes også, vi skal gøre det, og vi vil gerne støtte den type af ambulanceforslag, hvor vi forsøger at rydde op. Men hvis vi ikke forholder os til det fundamentale problem, at der mangler boliger, at der kommer til det i de næste mange år, og at den voldsomme beskæring i det almene byggeri betyder, at de svage grupper bliver klemte på boligmarkedet, så får vi ikke diskuteret det fundamentale spørgsmål.

Det er jo ikke mennesker, der har en sindslidelse, mennesker, der lider af et misbrug, mennesker, der har været hjemløse, der går ud og køber en ejerbolig. Det er dem, der har brug for, at vi laver noget i fællesskab, der værner de her grupper, og det er dem, der systematisk taber i konkurrencen om boligerne i dag.

Det forstærkes så oven i købet i nogle områder, f.eks. i København, hvor byfornyelsen, som man i øvrigt kan sige meget rigtigt og meget smukt om, jo betyder, at man fjerner mange af de små lejligheder. Når det sker, samtidig med at man så fjerner en stor del af de kommunale boliger, fordi man sælger dem i TOR-selskabet, så slår problemet ganske brutalt sammen her i hovedstadsområdet.

Vi vil egentlig godt, at regeringen vil forholde sig lidt mere alvorligt til det her, som for os at se er det fundamentale problem. Boligmangel kombineret med meget lavt alment boligbyggeri gør, at de svage på boligmarkedet taber. Sådan har det altid været, sådan er det i dag, sådan er det også om 20 år, hvis man ikke sadler om på det her punkt.

Det tredje punkt, vi har læst med interesse, er virksomhedernes sociale ansvar, nemlig aftalen mellem offentlige og private, hvor man pålægger et ansvar for den lokale beskæftigelse. Som

idé synes vi, den er god. Vi synes, den er smuk. Vi synes, den er rigtig.

Det indeholder bare følgende problem: At de områder ofte er de områder, der har en koncentration af de mange boligsociale problemer og samtidig er de områder, hvor erhvervslivet står svagt. Og derfor kommer man til at pege på et hjælpemiddel, der nogle gange er fraværende i de områder, hvor de lige præcis skulle hjælpe. Det vil jeg også godt bede regeringen – eller ministeren – om at forholde sig til.

Det er et fint virkemiddel det sted, hvor det fungerer, men de steder, hvor der ikke er et lokalt erhvervsliv, hvor man er tynget af sociale problemer, dur det her virkemiddel jo lige præcis ikke.

Det fjerde, vi har noteret os, er en målrettet uddannelsesindsats i forhold til specielt unge indvandrere og flygtninge og andre med svage uddannelsesforudsætninger for at sikre dem fodfæste på arbejdsmarkedet. Her er der helt undtagelsesvis også kontant velvilje og en sammenhæng mellem mål og midler, nemlig 120 mio. kr. over 4 år. Det vil vi godt kvittere for. Vi synes, det er en rigtig idé. Vi vil gerne deltage i udformningen af den.

Så er vi i øvrigt en smule bærede over, at der i redegørelsen næsten er opstået en ny superminister, der kan få både finansministeren og miljøministeren til at blegne, nemlig i kraft af den koordinerende rolle der skal foregå. Det synes vi, der er meget idé i, hvis det er forstået, som det står skrevet, for det betyder vel, at når livtaget tages mellem de her smukke målsætninger og de manglende økonomiske midler, er den ny superminister i stand til at vride armen rundt på finansministeren, indtil det punkt hvor han giver sig. Og hvis det her er udtryk for den nye voldsomme styrkelse af en fagminister, har det SF's fulde opbakning.

Jeg vil så runde af med at sammenfatte de ting, som jeg synes, en sådan redegørelse kunne have indeholdt, men desværre ikke indeholder.

Det er ærgerligt, at vi ikke får en grundlæggende diskussion om boligmangelen, fordi de svage taber hver gang, der er boligmangel. Det betyder ikke, at vi ikke vil være med til at rette op de steder, hvor der skal rettes op. Det vil vi gerne. Men den form for ambulancetjeneste bliver en smule trættende i længden, hvis vi ikke får diskuteret et par fundamentale problemer.

Det andet, vi synes, der mangler en diskussion om, er det historisk lave almene boligbyggeri. Det er oven i købet forstærket af, at finans-

ministeren – ham, der blegner i forhold til den nye superminister – har pålagt kommunerne at lade være med at bygge for at overholde de stramme kommunale aftaler på anlægsområdet. Det betyder, at ganske meget af det her byggeri jo fjernes i øjeblikket.

Vi mangler også mere dristige bud på, hvordan man imødegår den polarisering, der genspejler sig voldsomt i boligpolitikken. Og så mangler vi en sammenhæng mellem den megen velvilje og den økonomiske vilje til at sætte penge bag, og til sidst, men ikke mindst, vil vi også godt pege på, at der i udkantssområderne opstår nye problemer, nye fattigdomsproblemer.

Jeg var i Nakskov i går aftes. Lolland-Falster-området står jo med helt specielle problemer, og jeg vil spørge boligministeren, om hun vil være med til at kigge på, hvordan vi hjælper de udkantssområder, der er præget af stor fraflytning, lavt indkomstgrundlag og derfor de sociale problemer, der tårner sig op i den der meget ubehagelige cocktail.

Men ellers: Tak for redegørelsen. Vi håber det giver anledning til den grundlæggende debat på et senere tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Lars Kramer Mikkelsen (S):

Det er byfornyelsen i København, som får mig her op. Byfornyelsen betyder, at man nedlægger små billige lejligheder, at de små billige lejligheder forsvinder, siger hr. Villy Søvndal. Det har SF jo sagt før, ynder at bringe det op i debatten.

Nu er byfornyelse jo for en ganske lang periode, forhåbentlig for forrentningsperioden. Man må jo sige, at det er ganske mange år, lejlighederne kommer til at stå, hvis vi opgiver.

Jeg vil starte med at sige: Vi har i København ganske mange små lejligheder. Dem, der typisk bliver talt om fra SF's side, er vel ca. halvdelen af boligerne i København, nemlig de mange boliger, som er på 2 værelser eller mindre. Det er faktisk halvdelen af Københavns boligmasse, der har den størrelse.

10.000 af de boliger, eller måske endda lidt flere, har ikke bad indlagt. Og jeg vil godt advare SF mod at blive ved med at drage dette her element ind i forbindelse med byfornyelsen, fordi vi dermed også stopper den kurs, der har været lagt med at omdanne decideret slum, usunde lejligheder, utidssvarende boliger. Det

er det, vi har grebet fat i i København og ikke mindst på Vesterbro. Den kurs må ikke stoppes.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Til hr. Lars Kramer Mikkelsen: Det er vi meget enige i. Byfornyelsen må ikke stoppe. Vi har jo i fællesskab, Socialdemokratiet og SF, ved de finanslove, vi indgik for henholdsvis sidste år og året i forvejen, været med til at slås for en betydelig ramme til byfornyelse ud fra det samme grundsynspunkt, at byfornyelse er rigtigt, og at man skal lade være med at romantisere omkring slummen.

Men dér, hvor vi skilles, er jo ved synet på de små lejligheder. Det er også dér, man skilles i diskussionen i København, og ikke ved, om vi fortsat skal have lejligheder uden bad, uden toilet, og som er forslummede. Jeg vil meget advare imod den form for romantik.

Formanden:

Hr. Egil Møller som ordfører.

Egil Møller (DF):

Jeg vil godt starte med at sige by- og boligministeren tak for den bypolitiske redegørelse.

Ministeren kommer langt omkring i beskrivelsen af helheden i regeringens bypolitik. Og jeg vil godt indrømme, at vi i Dansk Folkeparti er enig med ministeren i beskrivelsen og opgaveløsninger langt hen ad vejen. Men det vil nok ikke komme bag på ministeren, at vi ikke er enige i et og alt. Vi ser forskelligt på, hvor langt staten skal løse boligproblemer, og hvor grænsen sættes for det private initiativ.

Når man vil have et overblik over bypolitikken, vil det være nødvendigt at inddrage ikke alene boligforhold, men også erhvervsforhold, byplanmæssige forhold, trafik, miljø, energi, kultur- og fritidsfaciliteter i en samlet bedømmelse.

Også i Danmark er der sket den udvikling, at flere og flere borgere bosætter sig i byerne. Derfor vil det være en væsentlig livskvalitet, at byerne udvikler sig i en retning, som tilgodeser de forskelligartede ønsker og behov, som forskellige mennesker har til boligen og de nære omgivelser.

I de glade 1960'ere var der en tendens til at bygge hurtigt, rationelt og store ens bebyggelser, navnlig i de store byer. Det har så senere vist sig ikke altid at være den rigtige bebyggelse set med vore dages ønsker og behov.

I de store sociale boligbyggerier er der opstået øget kriminalitet, miljøbelastninger og gettodannelser. Det sidste skal ses i lyset af, at det store flertal her i Tinget har været så gavmilde at tildele permanent opholdstilladelse og statsborgerskab til de mange asylansøgere, der er kommet her til landet de seneste 10-15 år.

Vi har set mange eksempler på, at danskere har valgt at fraflytte bestemte boligkvarterer alene af den årsag, at de fremmedes adfærd og kultur ikke har kunnet forenes med den danske mentalitet.

Jeg skal gerne indrømme, at dette problem ikke alene er regeringens ansvar, men i samme omfang skyldes Venstres og Konservatives vilighed til at tildele dansk statsborgerskab til asylansøgere.

Hvordan løser vi så boligproblemerne i de belastede boligbebyggelser, således at vi ikke opnår en selvforstærkende udvikling, der medfører, at de ressourcestærke beboere flytter væk?

For det første må der ske en maksimering af, hvor mange etniske minoriteter der skal være i bebyggelsen i forhold til danske medborgere. Hvorvidt det er muligt at give borgerne reel indflydelse på de lokale forhold, der påvirker deres livsvilkår, igennem de eksisterende organisations- og demokratiformer er et stort spørgsmål. Jeg er dog sikker på, at græsrodder vil kunne motiveres til en aktiv indsats, hvis de virkelig ser, at deres arbejde belønnes med reelle forandringer og forbedringer.

Hvordan byerne formes og udvikles i retning af ændrede livsværdier, er vel først og fremmest et spørgsmål til politikerne i de enkelte kommuner. Det er jo op til det lokale selvstyre at sammensætte boligmassen i den enkelte kommune.

Når det drejer sig om renovering, det vil sige byfornyelse i ældre kvarterer, vil det have en væsentlig betydning for kvarteret, at der lægges op til arkitektoniske kvaliteter, at der skabes lys, luft og grønne områder. Uanset at man aldrig opnår så ren luft i byerne som på landet, vil det være en sundhedsmæssig fordel for byens borgere, at der skabes en så ren by som muligt med lys, luft og rigeligt med grønne områder.

Ideer til modernisering og udvikling af byerne vil kunne indhentes gennem forskning, forsøg og udveksling af viden gennem internationalt samarbejde. En nærliggende idé, som er omtalt i redegørelsen, vil være at give kommu-

nerne tilladelse til på forsøgsbasis at etablere et antal frikvarterer, der kan få dispensationer fra gældende lovgivning og andre reguleringer.

Bypolitik er ikke alene boliger, men også erhverv og forretninger, som giver beskæftigelses- og indkøbsmuligheder. Hvis regeringen ønsker de bedste muligheder for disse erhvervsgrene, bør der sættes ind på flere fronter. Jeg tænker på skattelovgivning, miljølovgivning, arbejdsmarkedslovgivning osv., alt i alt områder, der har indflydelse på, hvorvidt et erhverv har mulighed for at overleve økonomisk.

Jeg kan forstå, at regeringen har planer om at nedsætte et bredt sammensat erhvervs- og bypolitisk udvalg, der dels skal vurdere den igangværende erhvervsudvikling og fremtidige erhvervs karakterer og lokaliseringssønsker, dels afdække eksisterende barrierer. Hvorvidt dette udvalg kan anvise de vises sten, ja, det vil tiden jo vise.

By- og boligministeren lægger op til øget demokrati og medindflydelse på lokalt niveau. Kan denne borgerindflydelse få til resultat, at byen eller bydelen udvikler sig i retning af brede borgerønsker, støtter vi i Dansk Folkeparti denne tanke. Derimod kan vi ikke støtte forslaget om, at der etableres en beboerrådgivningsordning i private udlejningsejendomme på tilsvarende måde, som det sker i det almennyttige byggeri.

Til gengæld vil vi støtte en liberal lejelovgivning, som giver mere frihed for lejere og udlejere i aftale om lejeforhold. Såfremt by- og boligministeren vil støtte bestræbelser for, at stadig flere borgere får mulighed for at eje deres bolig fremfor at leje, kan hun være sikker på Dansk Folkepartis støtte.

Der ligger noget grundlæggende fundament i at eje fremfor at leje, idet ejere alt andet lige vil vedligeholde boligen i højere grad, end tilfældet er i en lejesituation. Det viser alle erfaringer. Når det er sagt, er vi i Dansk Folkeparti enige i synspunktet om, at det at leje sin bolig i adskillige tilfælde vil være at foretrække. Derfor skal der være et variabelt tilbud af lejeboliger lige fra de mindste lejligheder til større lejemål.

Kan vi nå frem til et mere frit boligmarked med markedsvilkår for lejefastsættelsen, vil den almindelige konkurrence om at bygge boliger bidrage til et mere variabelt tilbud om alle boligformer til lavere priser. Vi vil undgå bolig-mangel og opnå en lettere mobilitet på bolig-

området. Det vil være til gavn og glæde for alle danskere.

(Kort bemærkning).

Dorit Myltoft (RV):

Jeg må gøre hr. Egil Møller opmærksom på, at hr. Egil Møller med sit forslag om antallet af etniske minoriteter i forhold til danskere lægger op til en overtrædelse af internationale konventioner, og jeg tillader mig at gå ud fra, at også Dansk Folkeparti vil overholde de bestemmelser, som Danmark har skrevet under på.

(Kort bemærkning).

Lars Kramer Mikkelsen (S):

Jamen det er måske lidt i samme boldgade som det, fru Dorit Myltoft var heroppe og snakke om.

Øget demokrati i boligområderne gik man i Dansk Folkeparti ind for. Det var i den almene sektor; man skulle ikke have øget demokratisk indflydelse i den private sektor. Og jeg vil godt stille det korte og præcise spørgsmål: Gælder det for alle beboerne i ejendommene? Gælder det, at alle beboere i boligområderne skal have øget demokratisk indflydelse, eller er det kun danskerne, der skal have det?

(Kort bemærkning).

Egil Møller (DF):

Først til fru Dorit Myltoft, der spørger, om Dansk Folkeparti er indstillet på at overholde internationale regler og aftaler: Naturligvis. Jeg kan slet ikke forstå spørgsmålet, hvorfor det er stillet, men nu er svaret i hvert fald givet, så der ikke skal være nogen misforståelse her.

Til hr. Kramer Mikkelsen, som åbenbart har den opfattelse, at kun danskere skal være medbestemmende i boligforhold, og at man simpelt hen ikke kan lade andre folkeslag være medbestemmende, når de bor i en karré f.eks.: Det er nok at drage for vid en slutning, for godt nok ser vi helst, at det er danskere og dem, der har dansk statsborgerskab, der skal have indflydelse. Så længe man er asylansøger, synes jeg egentlig, det er forkert, at man har samme 100 pct.s indflydelse, som hvis man har et endeligt og permanent dansk statsborgerskab. Jeg synes, der skal være en sondring.

(Kort bemærkning).

Lars Kramer Mikkelsen (S):

Mere til forståelsen vil jeg lige sige, at jeg tror da ikke, at jeg gav udtryk for, at det kun skulle

være danske statsborgere, der skulle have demokratisk indflydelse i deres boligområde. Tværtimod ville jeg gerne have hr. Egil Møller til at sige, at det stort set kun var de danske statsborgere, der skulle have demokratisk indflydelse. Det fik jeg ham til, og det var jo udmærket.

Nu har vi flere gange fået konstateret i den her debat, at der er nogle holdninger, som hører tilovre i den socialdemokratiske side af salen eller den venstre side af salen, og så andre, der hører tilovre på den anden side. Det får vi jo klart demonstreret i en debat som denne her.

Der er forskel på hudfarven, der er forskel på, hvor den demokratiske indflydelse skal ligge, og hvor stor indflydelse man får i sit lokalsamfund. Hvis man kommer fra et andet land og ikke har fået dansk statsborgerskab, men måske har boet i Danmark i 15 eller 20 år, så skal man altså ikke have demokratisk indflydelse i sit boligområde. Hvad er det dog for en holdning at tilkendegive?

Første næstformand (Birte Weiss):

Hr. Flemming Kofod-Svendsen som ordfører.

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil godt begynde med at takke de ordførere, der har givet mig mulighed for allerede at få ordet nu, da jeg skal forlade salen for at deltage i et for længe siden aftalt møde.

Jeg vil gerne begynde med at takke by- og boligministeren for den bypolitiske redegørelse, vi har modtaget. Jeg synes, at der ligger meget godt og udmærket analysearbejde i dette papir. Jeg synes, det er fint, at man fokuserer på byen i dens samlede kontekst. Der er mange rigtige iagttagelser, f.eks. konstateringen af de monotone og kedelige byer og byområder. Det er jo ufatteligt, at man i 1960'erne kunne være så forfælsket i beton, at man prøvede at placere det, så næsten alt grønt blev slået ihjel.

Der tænker vi heldigvis anderledes; vi har jo fundet ud af, hvor uheldig al den beton har været for folks velbefindende osv. Men det er jo ikke let sådan lige at lave om på det på én gang, men der er sat en udvikling i gang, og man er klar over, at det at satse på kvaliteten har en række præventive virkninger både med hensyn til kriminalitet og også for at undgå, at vi kommer ind i den forslumning, som ministeren også meget rigtigt redegør for, og som vi må undgå.

Og så er det klart, at når vi får overskrifter som trafikproblemer, erhvervslokalisering, uba-

lance og miljøproblemer, ja, så er det jo ikke noget, som en enkelt minister eller et enkelt ministerium kan løse. Samtidig har vi i Danmark en decentral beslutningsstruktur. Så at få et koordinerende led, så byen får den centrale placering, og vi virkelig satser på en trafikpolitik, så også bymidterne bliver gode at bo i, at vi også finder en sådan balance mellem bolig- og erhvervsudvikling, at der ikke er for langt til arbejde, og at vi også får en ressource- og energipolitik, så byerne bliver gode at være i, det er jo rigtige analyser, og det er også udtalt rigtige målsætninger.

Det bliver jo lidt svært. Det kan man kritisere regeringen for, men der er jo heller ikke nogen af os ordførere, som magter virkelig at løse disse problemer. Altså det, at vi begynder at få en debat i gang om det, også få en dialog med kommunerne, og at man også ministerier imellem over de ministerielle grænser begynder at udveksle synspunkter, det er jo en begyndelse, som kan bevirke, at det ikke er så ambitiøst; det tror jeg er lidt mere realistisk.

Kritikken mod redegørelsen er jo, at man godt kunne tænke sig, at den var lidt mere operativ, men jeg erkender, at det ikke er så enkelt altid at være operativ, men der er da også nævnt nogle områder. Jeg ser med glæde det målrettede uddannelsesforløb til unge indvandrere og flygtninge, og her er da også sat penge på. Jeg tror, at det er utroligt afgørende, at vi får dem integreret på arbejdsmarkedet, og at vi også prøver at føre en sådan boligpolitik, så de frivillige aftaler osv. bliver spredt så meget som muligt. Jeg synes, at her er der noget af det mere operative, som jeg værdsætter.

Så er der det erhvervs- og bypolitiske handlingsprogram som projekteksempel; det er fint nok. Partnerskab om beskæftigelse i kvarterløftområder er også fint nok. Det er jo knapt så konkret, men her er i hvert fald peget på noget, som man gerne vil sætte ind over for.

Så mener jeg, der er et problem, som vi må have løst. Det er en revision af den gældende lejelovgivning, som er utrolig bureaukratisk. Der er heller ikke nok incitament til, at ejerne for alvor vedligeholder deres boliger. Det skaber så igen en række udgifter til byfornyelse, men dér vil den forebyggende indsats være langt bedre end det først at komme med ambulancetjeneste og store offentlige midler, fordi boligerne ikke er blevet vedligeholdet godt nok.

For os er hensigterne med en ny lejelov, en moderniseret lejelovgivning, at vi også får byg-

get den sådan op, at der er nogle helt andre incitament til at vedligeholde de boliger, man ejer, så den private udlejningssektor på en anden måde bliver motiveret til en vedligeholdelsesindsats og vi igen kan spare penge på byfornylsesområdet.

Her er der ikke rigtig nogen tanker. Jeg kan forstå, at regeringen indtil videre har lagt hele lejelovsprojektet i mølpose. Vi håber, at det hurtigt kommer frem, så vi kan få taget de nødvendige og langsigtede initiativer. Det mangler i denne sammenhæng. Jeg forstår ud fra de beslutninger, der er truffet på lejelovsområdet, at man ikke har det med, men jeg synes, det er noget af det, vi må have med.

Ellers lægges der op til øget samarbejde og en række gode målsætninger, og dem er jeg ikke uenig i. Nogle gange synes jeg, at der kunne være lidt mere behov for incitament. Der er enkelte steder, hvor jeg nok synes, tvangspegefingeren stikker lovlig langt frem.

Men som helhed må jeg sige, at jeg er glad for, at vi har fået redegørelsen, også glad for, vi har fået en mulighed for at drøfte den, og jeg håber, at vi kan tage nogle initiativer, hvor den moderniserede lejelovgivning efter min vurdering er den, der bør stå øverst på dagsordenen. Men der kunne også være yderligere initiativer at tage i forlængelse af den redegørelse, som jeg takker for.

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil også gerne starte med at sige tak til by- og boligministeren. Så mange har takket hende i dag, at når hun går herfra, må hun være tilfreds med alle de tak'er, hun har fået for denne redegørelse, der jo bl.a. klart erkender, at visse byområder lider under væsentlige problemer som følge af en ustruktureret styring af byudviklingen i de seneste 20-30 år.

Vi er i CD meget enige i, at mange byområder er direkte kedelige og monotone, og at en del af disse byområder i hvert fald ikke bliver mere interessante af, at de er særligt socialt belastede med alt, hvad der følger med af familieproblemer, kriminalitet og mange andre ting.

Men vi kender vel alle sammen det, når man er sammen til møder eller i forsamlinger, at så spørger man nogen: Jamen hvor bor du? Nå, bor du dér. Er det ikke et frygteligt kvarter? Jeg er glad for, jeg ikke bor der. Så har man allerede trykket et andet menneske ned, og hvor stigen dog kan være svær at komme op ad igen.

Ja, der er mange steder, der trænger til at få et løft her i Danmark. Det er derfor en vigtig opgave, at der tages initiativer, der gør byerne og især de mere belastede områder i byerne mere attraktive for et bredere udsnit af befolkningen. Man skal have lyst til at færdes der, handle der og bo der, men hvis vi skal opnå dette, kræver det altså andet og mere end fine og velmenende målsætninger som bæredygtige byer, gunstige erhvervsbetingelser og aktiv borgerdeltagelse.

Regeringen har da rent faktisk også opstillet nogle forskellige indsatsområder. Men alt andet lige skal der altså også være nogle penge til stede, ellers bliver det kun ved de smukke visioner.

I CD er vi meget tilfredse med, at regeringen nu vil se forskellige lovgivningsområder i en sammenhæng for at fremme erhvervsbetingelserne i byområderne, og det var da også på tide. Men hvis erhvervsbetingelserne skal være bedre, så må det altså også betyde, at et kundegrundlag af en vis størrelse må være til stede. I CD glæder vi os derfor til, at regeringen fremkommer med forslag til, hvordan man forbedrer adgangen til byområder for alle, og det gælder alt, uanset om man transporterer sig til fods, på cykel, med kollektiv transport eller i privatbil.

Dette kræver en fuldstændig ændring af den hidtil førte politik på området, hvor man eksempelvis ved at begrænse antallet af parkeringspladser har gjort alt for at lægge hindringer i vejen for den del af befolkningen, der er afhængig af deres bil for at få deres hverdag til at løbe rundt og til at benytte tilbud i de mere centrale dele af byområderne.

Byerne skal jo være sådan indrettede, at de også er til for de borgere, som bor uden for byen, og som gerne vil tage del i de tilbud, som byen kan give, både erhvervsmæssigt og socialt, og vi må ikke herinde glemme, at byen også skal være tilgængelig for vores handicappede medborgere.

I mange danske byer ser man havneområder, som ikke mere virker efter hensigten. Der er gamle huse, siloer, ja, fantasien kender næsten ingen grænser for, hvilke skønne boliger der kunne blive indrettet i disse bygninger. Arkitekterne skal man jo også have med i planerne. Nogle af deres forslag kunne man måske godt bruge. I havneområderne kan man også anbrin-

ge nogle af de parkeringspladser, som man mangler, f.eks. i lave parkeringshuse, der ikke misklæder havneområderne.

Vi er da enige med regeringen i, at en øget indflydelse for borgerne i lokalområdet i forbindelse med byplanlægning kan være et godt tiltag. Alt andet lige må det da betyde større respekt og en større ansvarsfølelse for den enkelte borgers forhold til sin by, men jeg synes ikke, at redegørelsen er særlig konkret i sit forslag til, hvordan man vil skabe denne forøgede medindflydelse.

I byområderne skal boligmassen naturligvis bestå af boliger i forskellige ejerformer. Der skal være ejerboliger, andelsboliger, lejeboliger, ældreboliger og ungdomsboliger. Dette vil efter vores opfattelse sikre, at sociale skævheder i befolkningsgrundlaget udjævnes, men om det skal gøres på den måde, som regeringen forestiller sig i redegørelsen, blandt andet gennem blandede ejerformer i de enkelte ejendomme, er det svært sådan uden videre at tage stilling til.

Vi er i CD parat til at se på ændringer, der skaber en bedre råderet for lejere. Men enhver ændring må altså ske i respekt for ejernes rettigheder.

I CD kan vi absolut tilslutte os regeringens planer om at skabe grundlag for etablering og forbedring af byområdernes æstetiske og brugsmæssige kvalitet. Trods mange forbedringer lider vi fortsat under den formløse og kedelige arv fra 1960'ernes og 1970'ernes boligbyggeri. Men her ser man nu allerede gode resultater. Flere steder har de store byggerier med flade tage fået en ny tagkonstruktion, og der er blevet plads til moderne taglejligheder. Mange byggerier har også fået nye farver. Alt dette er med til at give disse kvarterer et løft i den rigtige retning, og dette er sket, fordi der har været nogle handlekraftige, ressourcerstærke afdelingsbestyrelser rundt omkring.

Vi skal have nogle byområder, som man kan glæde sig over, og som kan invitere til fællesskab frem for fremmedgjorthed. Sådan nogle rammer vil vi i CD meget gerne være med til at skabe. Derfor er det vigtigt, at byfornyelsen får gode vilkår.

Generelt er vi altså enige i regeringens overordnede målsætninger, men hvem er ikke det? Det bliver derfor først mere interessant, når der kommer noget mere kød på forslagene fra regeringen på de enkelte indsatsområder.

Dorit Myltoft (RV):

Jeg vil som de øvrige ordførere her i dag gerne takke by- og boligministeren for denne bypolitiske redegørelse. Alene den grund, at 80 pct. af befolkningen er bosiddende i byer, begrunder, at det er godt med en bypolitisk debat.

Redegørelsen udmærker sig ved at gå på tværs af sektorer og dermed se på samspillet mellem forskellige initiativer og nødvendige indsatsområder. Det betyder samtidig, at man skal finde penge afsat til initiativer fra andre ministerier end By- og Boligministeriet.

Redegørelsen forstås således bedst, når den ses i sammenhæng med de øvrige redegørelser fra regeringen, f.eks. på trafik- og transportområdet og på den nylige Affald 21. Affald er jo et synligt resultat af byernes liv, om end vi tit prøver at lukke øjnene for det.

Redegørelsen udmærker sig også ved at rumme mange anvisninger på nytænkning inden for gældende regler og bestemmelser. Jeg vil knytte kommentarer til deltemaer i redegørelsen. Det kan jo umuligt lade sig gøre at kommentere alle punkter.

For det første byfornyelsen: Med den lov om byfornyelse, som trådte i kraft 1. januar 1998, er der i høj grad tale om decentral afgørelse, at skabe velfungerende byområder, at skabe velfungerende boliger og boligområder, at fremme økologiske ressourcer og miljømæssige samt arkitektonisk rigtige løsninger i byfornyelsen, for nu at citere nogle af lovens formålsbestemmelser.

For at løse den opgave er der mulighed for støtteordninger. I Det Radikale Venstre mener vi, at der fortsat er behov for offentlig støtte for at sikre den nødvendige byfornyelse, men vi må samtidig sige, at med den økonomiske vækst og især med den lave rente er der bedre muligheder for, at private selv sikrer bedre boliger og bygninger.

I en nylig udgivet publikation, »Housing Renewal in Europe«, påpeges, at dansk byfornyelsespolitik i europæisk perspektiv har været mindre effektiv til at fremme boligmassens fornyelse, fordi den har medført for få private investeringer i renovering.

Jeg tror, at det billede, der her ridses op, er ved at ændre sig radikalt. Selv om det ikke er videnskabeligt funderet, synes jeg nok, at danske byer renoveres ganske betydeligt i disse år.

Byfornyelse er i øvrigt et område, hvor borgerinddragelsen er naturlig, og det udgør derfor en god basis for det såkaldte netværksde-

mokrati, hvor demokratiforståelsen udvikles sammen med løsningen af en konkret opgave.

Det næste tema, jeg vil kommentere, er de blandede boformer. På boligområdet er der planmæssigt tale om succeshistorier. De store boligblokke fra 1960'erne og 1970'erne er et synligt resultat af, at efterkrigstidens enorme bolignød blev knækket, og parcelhusområderne er et synligt bevis på, at man ønskede at skille bolig og erhverv, især industrien, men man fik også skilt lettere erhverv og indkøbsmuligheder fra boligområderne.

Nu er det så andre vinde, der blæser. I Fyns Stiftstidendes tirsdagsudgave var der en hovedoverskrift, der hed: Byeksperter til Nyborg. Og de siger: Pas på jeres fantastiske by. Det kan jeg jo glæde mig over, når jeg bor i Nyborg. Det er et referat fra en større konference, der har været, og der siger en af arkitekterne, at parcelhuset er ikke fremtidens bolig. Folk gider ikke det dér med at gå rundt og slå hver sin græsplæne. Det bliver nogle helt andre boliger, som folk vil have. Det er så en del af den udfordring, vi står med i dag.

Der er kommet en anderledes mobilitet. Hvis man ser på et livsforløb, er antallet af flytninger for mennesker i dag meget, meget større end i tidligere generationer. Vi har nogle helt andre bosætningsmønstre. Det stigende antal mennesker, som både kan og vil betale for kvalitetslejligheder, betyder, at der er behov for ustøttede lejligheder.

Det Radikale Venstre er fortsat meget optaget af at sikre andelsboligformen, og vi ser derfor frem til at være med til at kigge på de nye finansieringsmuligheder, der nævnes i redegørelsen.

Derudover vil jeg sige, at fremtidens pensionister har formuer i form af betalte parcelhuse. Det bliver en ganske anden situation, når det er de mange, der har formuer. Allerede nu er der mange ældre mennesker, som ønsker at sætte deres penge fra salg af parcelhus i en andelsbolig. For nylig har Socialforskningsinstituttet lavet en undersøgelse, som de kalder »De unge ældre i år 2010«, og det er jo godt nok mange år frem i tiden, men der peges netop på nogle helt andre boligformer til de mennesker, der i dag er erhvervsaktive, men som jo bliver pensionister.

Det tredje område, som jeg vil kommentere, er byggeriet og især forskning herom. Bygningsreglementet og forskellige støtteordninger kan være med til at forbedre bygningsstandar-

den. Det gælder f.eks. støtteordninger til energibesparelser.

Men de forskellige rejste sager om byggeskader kan være med til at sætte fokus på et bedre byggeri, og her kommer forskningen ind. I en nylig udgivet rapport fra Akademiet for De Tekniske Videnskaber siges det, at byggeriet er for ineffektivt, ustruktureret og fyldt med for mange fejl. Det er hårde ord. Der gøres især opmærksom på, at der mangler en systematisk erfaringsopsamling. Og det er her, forskningen kan komme ind.

I Det Radikale Venstre er vi af den opfattelse, at et kvalitetsløft i byggeriet vil være en kombination af højteknologisk viden, industriel forarbejdning og så en renaissance af håndværksmæssig kunnen, altså det gode håndværk. Det stiller store krav og mange faglige udfordringer til arkitekter, nemlig kombinationen af æstetik, funktionel indretning og så tilgængelighed for alle.

Et område, som også er vigtigt i byens liv, er forsyningssikkerheden, og her tænker jeg specielt på forsyningen af rent drikkevand, som jo stort set ikke længere er muligt at pumpe op i et bymæssigt område eller et bynært område. Det betyder, at man teknologisk skal til at se på, hvordan man sikrer rent drikkevand til byens beboere.

Mange af de tekniske løsninger er grundlaget for erhvervsproduktion. Jeg kan nævne et eksempel som termostater på radiatorer. Et andet eksempel kunne være solceller og solfangere indpasset i tagkonstruktion, og et tredje eksempel er elevatorer. Trafiklys med lyd er et fjerde eksempel. Alt sammen noget, der kan udvikle sig til eksportvirksomheder. Byer er nemlig et sted, hvor der opstår viden, og viden kan udnyttes til menneskelig, samfundsmæssig og økonomisk vækst.

I redegørelsen nævnes – og det er det sidste, jeg så når – modeller for kultur og idrætsplanlægning. På landsplan er der meget skæv fordeling af idrætsfaciliteter. Her er der virkelig brug for at tænke kreativt og alternativt. For flere år siden så jeg et forslag til at bruge en by til idrætsaktiviteter. Jeg opfordrer til, at disse forslag kan indgå i de foreslåede projekter om kultur- og idrætsplanlægning.

I Det Radikale Venstre deltager vi fortsat aktivt i debatten både på landsplan og på lokalt plan.

Frank Aaen (EL):

Da vores boligordfører, hr. Keld Albrechtsen, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre Enhedslistens synspunkter på den fremlagte redegørelse med en perspektiv- og handlingsplan.

Det er vores opfattelse, at den er luftig. Der er mange hurra-ord. Der er meget lidt konkret handling. Vi synes faktisk, der er mere skidt end kanel.

Det er selvfølgelig positivt med planer om bæredygtige byer med økologi og miljøhensyn. Det er positivt med mere demokrati til beboerne med reel indflydelse på lokale forhold, men hvordan går det med handlingen?

Tidligere boligminister, hr. Ole Løvig Simonsen, kom jo med en boligpolitisk redegørelse i november 1997 og talte om økologi og miljø, nævnte en økologisk handlingsplan. Nu vil vi fra Enhedslisten gerne høre, hvordan det går med den plan. Vi kan ikke se, at der er sket noget nævneværdigt på det her område. Det vil vi gerne høre et svar på.

Det er positivt, at beboerne søges inddraget i et formaliseret partnerskab i forbindelse med byudvikling, og vi afventer med forventning resultatet af de annoncerede samarbejdsmodeller, der afprøves i forbindelse med byfornyelse. Vi vil gerne se, om beboerne oplever samarbejdet som ligeværdigt og demokratisk.

Boligministeren taler om højnelse af kvalitet. Det gjorde den tidligere boligminister også. Både kvalitet, produktivitet og en beskæftigelsesindsats blev der nævnt, og hvad fik vi? Et byggestop og endnu en gang brug af den almene sektor som konjunkturregulator.

By- og boligministeren vil nu kaste blikket på den arkitektoniske kvalitet, og der skal etableres moderne udfoldelsessteder, altså idræt og kultur. Man skulle være et slemt skarn, hvis ikke man tilsluttede sig en sådan plan, men igen – kan vi regne med noget handling?

Det er skidt, at dele af planen udgør et svigt i forhold til de svageste grupper på boligmarkedet, lejere med små indkomster, der lades i stikken. Der var jo handling på det område; det må vi medgive regeringen. Man ændrede boligstøtteregelejerne i forbindelse med finanslovforliget, og dermed gennemførte man jo et overgreb mod de lejere, man ellers siger man vil gøre noget godt for.

Vi støtter selvfølgelig byfornyelsesarbejdet; det betyder en udjævning af de store forskelle, der er i boligstandarderne. Også de, der ikke

har så mange penge, har ret til at bo godt, og det kan give social velfærd til de grupper, der står svagest. Men det har altså også betydet store huslejstigninger og dermed, at man har tvunget dem med de laveste indkomster til at flytte.

Måske er det det, ministeren mener, når der tales om en alsidig beboersammensætning, at grupper med de laveste indkomster skal tvinges ud, og det sker jo også i praksis ved, at små, billige lejligheder lægges sammen. Især Københavns Kommune arbejder målrettet for at komme af med folk med lave indkomster, og hvis det er det, man mener med beboerindflydelse i byfornyelsesarbejdet, ja, så er det jo en gratis omgang – i hvert fald helt illusorisk for nogle.

Hvor går de udflyttede så hen? Til den almene sektor, og så til det usleste af det private udlejningsmarked.

Nu lægger ministeren op til en ændring af reglerne for tildeling af almene boliger. Så ikke nok med, at det kan blive sværere at finde en rimelig bolig, men planen antyder en privatisering af 500.000 almene boliger. Dermed vil vi igen få et pres, hvor de med de mindste midler bliver presset ud, fordi de ikke har råd til at investere i en andelsbolig. Vi synes ikke, der er særlig mange visioner for den almene sektor.

Når vi ser på planen fra november 1997 med kvalitet, produktivitet, beskæftigelse, økologi og miljøhensyn, ja så må vi jo spørge, hvad der er sket. Er kvaliteten steget? Er byggeaktiviteten steget? Er der bygget økologisk? Vi kan ikke se, at der er sket meget. Og der er stadig væk bolignød. Der vil gå mange år, inden der er tale om det tilstrækkelige antal boliger, almene, ældreboliger, ungdomsboliger.

Aktiviteten var, som også SF's ordfører hr. Villy Søvnald var inde på, højere i hr. Schlütters tid, end den er i øjeblikket.

Og så om ændring af finansieringsformen, så kommunerne likviditetsmæssigt skal lægge flere penge på bordet ved byggestart. Helt som vi forudsagde, har det medført et fald i byggeriet på op imod 10 pct. Jeg vil sige til regeringen: Ønsker den at samarbejde med venstrefløjen, er der selvfølgelig også områder, hvor vi kan se, at der er muligheder. Vi vil foreslå, at kommunerne skal gives anvisningsret til de private udlejningsboliger, herunder til pensionskassebyggeriet. Det ville være noget, der her og nu kunne gøre noget ved boligkøerne og ville være en letelse for kommunernes løsning af de bolig-sociale opgaver.

Vi vil støtte, at kommunerne får incitament og økonomi til at bygge flere boliger, og vi vil støtte en demokratisering af udlejningsreglerne og en øget inddragelse af beboerne i forhold til styringen af boligmarkedet. Der er altså nogle områder, hvor vi gerne vil være med, hvis vi ser nogle konkrete udspil fra regeringen.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Det, der får mig på talerstolen, er, at vi atter en gang skal høre hr. Frank Aaen svinge Københavns Kommune rundt i manegen. Jeg synes egentlig, det er urimeligt. Jeg kunne godt tænke mig at stille et helt konkret spørgsmål, for gentagne gange er det blevet sagt fra den her talerstol, at man i Københavns Kommune nedlægger alle de små lejligheder.

Jeg vil godt høre hr. Frank Aaen heroppefra helt konkret fortælle mig, hvor mange små lejligheder der rent faktisk er blevet nedlagt i forbindelse med den proces, der har været omkring byfornyelsen. Hvor mange er det rent faktisk, vi taler om i størrelsesorden?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det tal har jeg selvfølgelig ikke med. Det ved fru Lissa Mathiasen også ganske udmærket. Jeg skal nok sørge for at få det fremdraget. Vi vil gerne gøre alt, hvad vi kan, for at offentligheden får det at vide; vi vil gerne bidrage hertil. Men ingen kan være i tvivl om, at de, der har brug for en billig og lille bolig i Københavns Kommunes område, har fået vanskeligere vilkår, end de havde for år tilbage.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg kan godt forstå, hr. Frank Aaen ikke har det tal med, for de ville fuldstændig ødelægge den debat, der hver gang bliver rejst omkring Københavns Kommune.

For det første vil jeg godt sige: Det er afgørende, at Københavns Kommune får lov til at have den frihed til at gøre det her, ikke mindst af hensyn til at tilgodese de beboere, som godt vil bo bedre, end de rent faktisk har oplevet, at de har gjort de senere år.

Men taler vi konkret om, hvad det er, der igennem årene er blevet nedlagt, så snakker man om godt 200 boliger. Er det virkelig det, man mener der gør det rimeligt at svinge København rundt i manegen, som man har

gjort her fra hr. Frank Aaens side? Jeg synes, det er usselt, at Enhedslisten bliver ved med at komme frem med det her.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Ja, det minder mig om debatten, vi havde forleden dag: Ih, hvor går det godt med hjemmehjælpen. Sådan i gennemsnit er der altså ikke skåret ret meget i hjemmehjælpen.

Altså sagen er, at unge mennesker, at folk, der ikke har penge, stadig væk ikke kan få en bolig i den her by, og det problem var der for 10 år siden, det var der for 20 år siden, og det er der i dag.

Så kan man komme og sige, at 200 boliger ikke er ret mange. Jeg kender ikke tallet, jeg ved ikke, om det er rigtigt. Jeg siger bare, at det er en skandale, at man i den her by ikke som studerende, eller hvis man ikke har mange penge, ikke har nemt ved at få en bolig.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Nu er det jo sådan, at jeg tror, man faktisk i København glæder sig temmelig meget over, at befolkningstilvæksten er gået rimelig godt.

Nu hørte jeg også hr. Frank Aaen sige: Nå, men igennem de sidste 20 år har vi haft denne her boligmangel i forhold til de unge, i forhold til de studerende. Det vil altså sige, at hr. Frank Aaen hermed også har givet den indrømmelse: Det er ikke byfornyelsen, der er skyld i det her. Tak for det. Så håber jeg også, vi fremover kan slippe for hele tiden at høre, at det er Københavns Kommune, der skal have en over snuden for, at man rent faktisk har sat noget byfornyelse i gang, som var så væsentligt.

Jeg tror, hr. Frank Aaen vil give mig ret i, at det er altså ikke så forfærdelig meget, når vi tænker på, hvor mange lejligheder vi rent faktisk har set der er blevet byfornyset her i hovedstaden, når vi så taler om godt et par hundrede.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg vil stadig væk ikke anerkende det tal, men det skal jeg nok sørge for vi får frem.

Vi har tidligere haft meget besvær med at stole på de tal, vi har fået, både fra Socialdemokratiet og fra boligministeren, hvor man f.eks. ikke kunne få ordentlige tal frem for, hvad nedskæringen af boligstøtten faktisk kostede.

Så jeg vil vende tilbage til det med tallene, men gerne understrege, at det er altså stadig væk sådan, at vi støtter byfornyelse. Men det er kun forsvarligt at byforny, hvis man samtidig sørger for, at der er alternative muligheder for dem, der ikke kan blive boende i det område, der er byfornyset. Og det er jo det, der mangler. Det er jo stadig væk det, der mangler.

Christian Jensen (FP):

Overordnet kan man da ikke være uenig i regeringens overordnede bypolitiske målsætninger. For hvem vil da ikke være med til at understøtte en udvikling, der sætter velfærden, levevilkårene og livskvaliteten i byerne i centrum, al den stund at 80 pct. af den danske befolkning bor i bysamfund?

Og hvem vil ikke være med til at bryde de onde cirkler og rette op på fortidens fejltagelser, især hvis man også her tænker på, hvilke megafejltagelser der i tidens løb er blevet begået af snart sagt alle involverede parter i forbindelse med diverse byfornyelsesprojekter og store boligbyggerier, private som offentlige, hvor udstedelsen af blankocheck til diverse arkitekter med hensyn til frit at kunne eksperimentere med alle mulige slags byggematerialer har skabt så mange ubeboelige boliger, som har måttet rives ned efter relativt få år? Vi kan da bare nævne, at ude i Høje Tåstrup er der vist noget, som ikke er så attraktivt at bo i.

Så man må i fremtiden i langt højere grad prioritere valg af byggematerialer, og de gode gamle byggematerialer sten, glas og træ har jo bevist deres bestandighed og deres gode miljøegenskaber. Og hvor mange af nutidens byggerier overlever Rundetårn? Det er der vist ikke så mange der gør.

Ja, sådan kunne man jo fortsætte punkt for punkt i regeringens overordnede bypolitiske målsætning og finde flere tiltalende anvendte formuleringer og dermed også målsætninger, som man kunne have en positiv holdning til. Så langt, så godt.

Men det er vel heller ikke nogen hemmelighed, at når man efterhånden kender regeringens ukontrollerede lyst til i næsten alle forhold at detailkontrollere danskerne i alt og alle forhold, hvor især miljøministeren og skatteministerens udmærker sig i uhyggelig høj grad, ja, så må man også på forhånd være skeptisk over for dette forslag. Men skulle dette forslag være en undtagelse, vil vi selvfølgelig ændre opfattelse.

Fremskridtspartiet vil støtte ethvert forslag, der medvirker til at skabe bedre levevilkår og bedre boliger for den danske befolkning, såvel i ejerbolig som i lejerbolig og i bysamfundene og i øvrigt også på landet.

Vi skal opfordre til, at man i det videre forløb i denne sag tænker sig om og ikke bevæger sig ind på områder, der i dag administreres godt af kommunerne, og som i allerhøjeste grad forsøger at tilgodese de målsætninger, som i øvrigt er opremset i regeringens målsætninger.

Vi er utrygge ved, at forslaget sandsynligvis har til hensigt, ligesom på mange andre områder som tidligere nævnt – hvis man har glemt det, nævnte jeg tidligere især miljøministerens og skatteministerens udtalte lyst til det – at styre og kontrollere. Det er vi også bange for her, så derfor er vi skeptiske. Vi ønsker ikke, at regeringen skal gribe ind i det kommunale selvstyre og dermed, set med Fremskridtspartiets øjne, skabe det modsatte af, hvad der ellers opremses i intentionerne i redegørelsen.

Vi kan derfor ikke støtte forslagene som helhed, men skulle der mod vore forventninger hen ad vejen fremkomme ting, der set med vore øjne vil være positive, vil vi ændre opfattelse. For som det er sagt af tidligere ordførere, er det jo de mange små forbedringer, der til sidst giver det gode resultat.

By- og boligministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil gerne sige tak til det flertal af ordførere, som – måske lidt frækt sagt – har forstået den dagsorden, der er sat, nemlig en dagsorden, der er en invitation til at diskutere, om vi ikke kan gøre det bedre, når vi indretter vore byer, når vi indretter vore trafikinvesteringer, når vi indretter vore huse, og når vi bygger vore byer i det hele taget. Jeg vil godt sige tak til de ordførere, som har sagt, at man gerne vil gå ind i arbejdet, men måske er uenige nogle steder; det synes jeg sådan set er fair nok.

Denne redegørelse og denne handlingsplan er faktisk ment som en invitation, både til Folketingets partier og til kommunerne, boligselskaberne og borgerne som helhed. Der er lagt en lang række temaer frem, der er angivet nogle mål, der er angivet nogle midler, og de fleste har opdaget, at sådan er det ment.

Jeg er sådan set lidt ked af, at det næststørste parti i Folketinget har læst denne handlingsplan med bind for øjnene – ja, undskyld, jeg siger det: Med bind for øjnene. Der er ikke tale om, at man med denne plan kan sige, at nu vil rege-

ringen detailregulere i kommunerne, tværtimod. Vi vil gerne samarbejde med de kommuner, som beder os om det, og som gerne vil have, at Folketinget, regeringen og centralforvaltningen som sådan tænker i helheder, og det må vi prøve igennem med nogle forsøg med de kommuner, som gerne vil det, og de kommuner, som gerne vil have sig frabedt nogen produktudvikling af bypolitikken, må gerne være fri.

Men heldigvis – og det vil jeg da godt anerkende – har Kommunernes Landsforening sendt et brev til Boligudvalget i dag, hvor de faktisk anerkender og er glade for, at Folketinget snakker bypolitik, og at de vil gerne være med. De vil gerne have nogle flere penge, og hvem vil ikke gerne have det? Men regeringen er jo ikke sat i verden for at dele penge ud til alle dem, der gerne vil have penge, men til ud fra en overordnet politisk forståelse at sige: Hvor er det, vi vil prioritere? Og det har vi også gjort i denne plan. Det er mere sagt sådan for en ordens skyld. Der er ikke tale om centralisering, der er tale om et meget, meget bredt samarbejdsprojekt.

Så siger fru Rikke Hvilshøj, at alt det her er puljetyranni, som omsættes til bl.a. centraliseringsønsker. Hvis jeg ser hen over en opgørelse, jeg har her, og som jeg meget gerne vil glæde Boligudvalget med, kan jeg se, hvad der i virkeligheden fra regeringens side, siden vi trådte til i 1993, er givet af økonomiske rammer, hvor kommunerne har spillet med, og hvor man faktisk har ønsket en sammenhæng mellem en overordnet politik og en lokal politik. Det er ikke småpenge, og regeringen har ikke villet sige, at der skulle gøres noget helt bestemt. Nej, også her er der tale om samarbejdsprojekter.

Der er givet 9 mia. kr. i forbindelse med omprioriteringen, og det har betydet – vil jeg godt sige til hr. Villy Søvnald – at 55.000 lejermål konkret har fået nedsat deres husleje, fordi regeringen gerne ville komme de lejere, der bor i det almene byggeri, til undsætning. Der er i samme periode reserveret/brugt 623,5 mio. kr. – for nu at være helt, helt nøjagtig – til kvartersløft for små 3.000 beboere i kraft af en beslutning fra regeringen om, at vi ville løfte de sociale boligområder. Alle steder i de syv kvartersløft har kommunerne gerne villet det, de har spillet positivt og aktivt med, og det er den indsats, der skal videreføres.

Der er altså ikke tale om puljetyranni, men der er tale om helt konkret at videreføre en me-

get bevidst politik fra regeringen: vi vil ikke acceptere de byområder, som er inde i en dårlig spiral, og hvor det – fordi der er en koncentration af sociale problemer – udvikler sig til noget af det, vi har set i Odense for nylig og andre steder tidligere. Det mener vi faktisk vi har en forpligtelse til at bekæmpe, så den bysociale indsats er fortsat en meget vigtig del af bypolitikken.

Der har været talt om demokrati. Vi lægger op til her i denne plan, at vi gerne vil udvikle demokratiet, og jeg vil gerne understrege, at her tænker vi på demokrati nedefra og op: at vi så langt hen ad vejen, det kan lade sig gøre, skal lægge beslutningerne ud – men ikke bare til kommunerne, for kommunerne kan altså også af den enkelte borger opleves som noget meget centralistisk. For den enkelte borger kan det sådan set være ligegyldigt, om en beslutning, der er ubekvem for den pågældende borger, træffes i kommunalbestyrelsen eller træffes herinde, så vi vil faktisk godt forsøge med nogle modeller, hvor vi går videre. Inden for nogle afgrænsede områder mener vi faktisk, at borgerne skal bestemme noget mere.

Men her kommer vi jo klart – og det blev jo meget tydeligt sagt af fru Rikke Hvilshøj – til kort ud fra en liberalistisk holdning, fordi det enkelte menneske skulle, sådan som jeg forstod det, have lov til at bestemme, også selv om det kunne påvirke fællesskabet negativt. Det er lige præcis forskellen mellem Socialdemokratiet og Venstre. Vi vil gerne demokratiet, vi vil gerne give det enkelte menneske nogle muligheder, men ikke på bekostning af fællesskabet. Og sådan vil det jo være, hvis man ikke lægger rammer for det demokrati, der skal vokse op nedefra.

Fra alle ordføreres side har den boligsociale opgave været nævnt. Her mener jeg, det klart er nødvendigt, at den boligsociale forpligtelse breddes ud. Vi er nødt til at komme i en dialog med private udlejere, og vi er også nødt til at have en dialog med andelsboligforeninger og med indehavere af ejerboliger, hvis det overhovedet kan lade sig gøre. Jeg mener faktisk – og det er sådan set et svar til hr. Villy Søvnald – at vi skal prøve at presse videre. At der er en balance mellem, kan man sige, den meget stringente ejendomsret og at den sociale forpligtelse i boligområderne skal løftes af flere mener jeg er afgørende vigtigt, hvis vi skal have en god byudvikling.

Hr. John Vinther mente, han var i en position, så han kunne give karakter. Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal sige til det, men jeg vil sige, at hr. John Vinther kan være glad for, at jeg ikke giver Det Konservative Folkeparti karakter.

Så har der været talt om erhvervslokalisering og nye modeller. Det, vi mener, er, at vi skal gå den samme vej, som andre europæiske storbyer har gået, hvor de har fået etableret nogle partnerskaber mellem det private og det offentlige. Hvis man ser på nogle af de allerældste kvarterer i Amsterdam, er det faktisk her lykkedes med offentlig investering og privat investering at få udviklet et område, som man tidligere var bange for at gå ind i, til at være et velfungerende byområde. Det mener jeg faktisk også vi kan gøre herhjemme.

Det kan godt være, vil jeg sige til hr. Villy Søvnald, at der nogle steder er et fravær af erhverv. Noget af det, vi vil prøve at analysere, er faktisk, hvordan man kan få en synlighed af erhverv, også i de områder, som er udpinte, og hvor butikstrukturen er mere eller mindre smadret, så der kun er boliger og aldrig en arbejdsplads. Vi mener faktisk også, at man i et moderne samfund kan se muligheder for at få udviklet arbejdspladser, som også er integreret i boligområderne. Arbejdspladser i dagens Danmark er jo ikke alle sammen nogle, der støjer og svinger og sådan noget; der er servicevirksomheder af forskellig art, der er edb, der er IT-virksomheder, som udmærket godt kunne lægges i et boligområde og dermed give boligområdet liv, og det er noget af det, vi gerne vil have afdækket, noget vi gerne vil have afprøvet. Der er heldigvis også syv kommuner indtil nu, der har reageret positivt. De vil gerne gå ind i nogle projekter, de vil gerne have afdækket, hvad de kan gøre i deres egen kommune for at etablere et grundlag for partnerskab og private investeringer i boligområderne.

Så til spørgsmålet om blandede boformer: Det er jo helt tydeligt, at hvis man går ud og spørger kommuner, boligselskaber og private om, hvordan man skal opbygge byområder i dag, ville man jo ikke drømme om at bygge så store enheder, som man gjorde i 1960'erne og også lidt i 1970'erne. Man siger: Vi vil gerne have blandede boformer, fordi det giver en stærkere beboersammensætning, og fordi det dermed giver nogle stærkere netværk, som kommer de svage til gode, og blandede boformer er altså det almene, andelsboligen og ejerboligformen i én sammenhæng.

Det er klart, at det er meget nemt, når det er nye byområder, der skal bygges. Det er straks sværere, når det er i de gamle områder, fordi vi ikke har det sådan som andre steder i Europa, hvor man river huse ned, selv om vi ved Gud i himlen godt kunne tænke os en gang imellem at rive et par huse ned hist og pist; det gør vi ikke i Danmark.

Men det, vi så må i de områder, som er så polariserede, som hr. Villy Søvndal var inde på, er at spørge: Hvordan kan vi styrke beboersammensætningen på anden vis? Her tror vi altså, må jeg sige til hr. John Vinther, at giver man folk nogle muligheder for at være med til at bestemme noget mere i deres bolig, føler de også et større ansvar – ikke bare for deres egen lejlighed, men også for det, der sker uden for deres lejlighed. Den udvidede råderet handler altså ikke om, at man fuldstændig udvisker ejerskabsformer – hverken økonomisk eller juridisk for den sags skyld – men om, at den oplevelse, man har, når man ejer sin bolig, skulle også gerne udvikles, selv om man lejer sin bolig. Her hører jeg tit og ofte, at mange, der bor i den almene sektor, faktisk meget gerne vil bo der, men synes, det er brandhamrende irriterende, at de skal vente med at få etableret et køkken i den farve, de nu gerne vil have, indtil hele ejendommen også gerne vil have et køkken i den farve.

Det, der ligger i det, er altså, at man faktisk godt kan give folk nogle flere muligheder i deres bolig. Man kan f.eks., når man bygger almene boliger, sige: Vi kan aflevere råhuset til beboerne, og så kan beboerne selv være med til at bestemme, hvordan det skal færdiggøres, og dermed udvikle den bevidsthed, den ansvarlighed, man har, når man enten bor i andelsbolig eller ejerbolig. Men når der er tale om den gamle boligmasse, er det et meget svært spørgsmål, og det er det, vi også gerne vil have afdækket i et udvalg.

Så var flere ordførere inde på mål og midler, og her vil jeg for god ordens skyld sige, at en god bypolitik handler ikke kun om flere penge; det handler selvfølgelig også om penge, men det handler ikke kun om flere penge. Det handler også om, på hvilken måde vi tænker, når vi bygger og planlægger, og det hvad enten der er tale om private eller offentlige bygherrer.

Og hvis jeg sådan helt konkret skal angive, hvad der ligger i denne plan, så ligger der 2 mia. kr. Det er byfornyelse. Det er sådan set ikke nye penge. Så ligger der samlet set 250

mio. kr., som primært i hvert fald for de 150 mio. kr.s vedkommende er målrettet til svage grupper, fordi de grupper også optager regeringen meget.

Derudover bygges der jo i dette land for ikke så lidt. Der bygges faktisk for 109 mia. kr. om året. Det er så private bygherrer. Det er erhvervsbyggeri, det er parcelhusbyggeri osv., men det gør jo ikke noget, at der også hos de bygherrer tænkes smuk arkitektur, gode sammenhænge, muligheden for fællesskaber og jo altså tænkes med afsæt på, hvordan denne by kommer til at se ud, hvis vi gør sådan og sådan.

Så det er både noget med penge, det er noget med handlemuligheder, og det er noget med, hvad der sker imellem ørerne på de forskellige aktører, for det er faktisk det, der flytter verden.

Der er jo ikke noget byggestop, er jeg nødt til at sige til hr. Frank Aaen. Det er der ikke. Der er i den næste finanslov 6.000 almene boliger, og der er omkring 5 mia. kr., som kommunerne kan bygge for. Der har været et byggestop op til 1. januar, men det er der jo ikke mere. Kommunerne kan få tilsagn, hvis de sætter noget i gang.

Der er ingen tvivl i mit sind om, at det at koordinere er en meget væsentlig del af en mulighed for at få en god bypolitik, og koordinering er ikke bare et spørgsmål om, hvordan de enkelte ministre koordinerer tingene. Vi har valgt i regeringen ikke at udpege en superminister – det er til hr. Villy Søvndal – men at udpege en byminister, der har et regeringsudvalg, hvor vi drøfter tingene, og hvor vi søger og prioriterer så mange ting ind i en bypolitisk sammenhæng.

Det er også noget af det, som jeg meget vil håbe på at de kommuner, der nu har meldt ind, at de gerne vil være med til de kommunale byudvalg, også tænker. Det er i hvert fald det, de har givet udtryk for. Det er en stærkere bevidsthed om, at byfællesskab er noget meget afgørende for folks tryghed, folks oplevelse af, at man både har noget, der er privat, og har noget, der er i et fællesskab. Det er sådan set det, hele denne operation går ud på.

Så stillede hr. Villy Søvndal mig et konkret spørgsmål om udkantområder. Der er jo ikke i denne perspektiv- og handlingsplan på nogen måde taget stilling til store og små byers betydning i forhold til hinanden. Jeg har været meget og regeringen har været meget bevidst om, at byer ikke kun er store byer. Det er også små byer. Små byer skal også have opmærksomhed.

Små byer har nogle muligheder, som store byer ikke har. De har også nogle problemer, som store byer ikke har, og derfor skal der udvikles nogle forskellige virkemidler i forhold til, hvordan små byer, mindre byer, mellemstore byer kan udvikle sig.

Og jeg er helt opmærksom på, at der er udkantsområder i Danmark, som skal have en særlig bevågenhed, og det ved jeg også indenrigsministeren, som er ansvarlig for landsbyerne som sådan, er. Så det er bestemt også noget, som optager regeringen.

Jeg kan se på lyset her, at taletiden er ved at være slut, og jeg vil godt sige til fru Annie Lunde Hansen, som peger på to ting, der er meget væsentlige, hvoraf den ene er det med tilgængeligheden: En god by måles jo på, om den er tilgængelig for alle, også for dem, der ikke selv kan bevæge sig rundt.

Der vil jeg godt oplyse Folketinget om, at i morgen har kulturministeren og jeg en konference om tilgængelighed med to vigtige aktører, grupper. Den ene er arkitekterne, og den anden er handicaporganisationerne. Det, der selvfølgelig er vores formål med den konference, er at få bygget en bro i deres forståelse af, at smuk arkitektur ikke står i modsætningsforhold til tilgængelighed. Vi har simpelt hen sat os for, at nu vil vi have de to aktører til at snakke sammen. Derfor er konferencen i øvrigt også lukket, og Folketingets Boligudvalg er ikke inviteret med i denne omgang, men vi skal nok sende noget hvid røg ud, når de to grupper er enige. Det synes jeg er en meget vigtig pointe.

Det andet, som fru Annie Lunde Hansen var inde på, er gamle bygninger, erhvervsbygninger og havnearealer. Der er ingen tvivl i mit sind om, at her ligger der nogle helt unikke muligheder for nye og spændende arkitekturperler, som også kan danne rammen for boliger, for fællesskaber, for kulturer, for idræt osv. osv. Det er jo også i gang ganske mange steder. Man bruger faktisk de gamle erhvervslejemål, bruger havnearealerne. Det gør man jo også fint her i København, og det er også en meget væsentlig del af en bypolitisk udvikling.

Med de her ord tak for den overvejende positive modtagelse.

Hr. John Vinther sagde indledningsvis, at man jo ikke kan blive uenig i noget af det, der står her – det var jeg jo selvfølgelig glad for – hvorefter hr. John Vinther lynhurtigt søgte sig en 3-4 angrebsflader. Men det er jo sådan set også det, vi skal, nemlig diskutere, hvor Folke-

tingets hjerte ligger i det her, og hvilken retning vi skal tage.

Rikke Hvilshøj (V):

Ministeren gav mig sådan set stikordet til det, som i første omgang fik mig til at melde mig på banen, nemlig de indledende ord fra ministeren om, at jeg har læst denne redegørelse med bind for øjnene. Det har jeg selvfølgelig ikke. Jeg har måske læst den med liberale øjne.

Som hr. John Vinther understregede, var der en masse målsætninger, en masse beskrivelser, som ministeren også har været inde på her, som vi sådan set kan være enige om, og som er nogle gode målsætninger, nogle gode ideer. Det kunne jeg jo så have brugt al tiden på. Jeg så også nogle røde lamper blinke, da jeg læste redegørelsen, og det var dem, jeg tillod mig at gøre opmærksom på i min ordførertale.

Til spørgsmålet om, at det her skam ikke er noget, regeringen vil styre, og at der ikke er noget centralistisk deri, må jeg sige, at sådan som jeg har læst den, er der nogle meget klart definerede regeringsmålsætninger på nogle meget, meget detaljerede områder, og det er dem, jeg har råbt lidt vagt i gevær over for.

Det andet, som jeg føler et behov for at kommentere, er spørgsmålet om borgerindflydelse, hvor ministeren mente, at den liberalistiske model altid er på bekostning af fællesskabet. Det vil jeg selvfølgelig gerne tilbagevise. Det er ikke på bekostning af fællesskabet. Min erfaring er desværre bare også i andre sammenhænge, at når socialdemokrater skal definere fællesskabet og de rammer, som man så i øvrigt som borger kan øve sin indflydelse inden for, er den meget, meget begrænset. Det er måske dér, der er en forskel. I Venstre vil vi gerne give nogle noget videre rammer.

I forhold til det kommunale og kommunalbestyrelser er jeg sådan set enig med ministeren i, at decentralisering ikke kun er ud til det kommunale led. Det skulle gerne, så vidt som det overhovedet er muligt, nå ud til den enkelte borger og ikke kun til borgmesterstolen.

John Vinther (KF):

Nu må jeg jo starte med at sige til by- og boligministeren, at jeg faktisk ikke sagde, at hele redegørelsen var udformet på en sådan måde, at der ikke var noget, man kunne blive uenig i. Jeg sagde, at målsætningerne kan man ikke blive uenig i. Men som det klart fremgik af min ordførertale, er der såmænd masser af elemen-

ter i selve handlingsplanen, som man nemt kan blive uenig om, men det var nu ikke det, der kaldte mig på talerstolen. Det var bemærkningerne om den øgede råderet.

Jeg kan da i hvert fald konstatere, at der mellem regeringen og Det Konservative Folkeparti er enighed så langt, at det selvfølgelig er rigtigt, at jo mere indflydelse mennesker har på deres hverdag, jo mere tilfredshed er der, og jo mere incitament er der til at passe på sine nærmere omgivelser.

Men jeg må så også konstatere, at by- og boligministeren jo meget kraftigt modererede målsætningen om øget råderet. Det blev nu til et spørgsmål alene om råderetten, og ministeren var så venlig kun at nævne råderetten i de almene boligorganisationer. Det er bare ikke helt sammenfaldende med, hvad der står i redegørelsen, og jeg medgiver, at nu bliver det selvfølgelig ufrivilligt komisk, når jeg er nødt til at læse op for by- og boligministeren af ministerens egen redegørelse, men af hensyn til referatet og det videre forløb vil jeg nu ikke undlade at gøre det alligevel.

På redegørelsens side 10 står at læse:

»En væsentlig forskel på en ejerbolig og en udlejningsbolig – såvel en privat som en almen – er, at lejeren kun har en begrænset ret til at forbedre sin bolig og ikke har mulighed for, via sikkerhed i boligen, at opnå finansiering til individuelle forbedringer af boligen. For at mindske forskellene mellem at eje og at leje er der derfor behov for at overveje, om reglerne om »råderet« kan udvides, og om der kan ske yderligere stimulering af forbedringer med individuel finansiering inden for såvel den private som den almene boligsektor.«

Det er altså vanskeligt at læse det som andet end en tilnærmelse af boligformerne i så vid udstrækning, at det reelt er en udviskning af forskellene, og det vil Det Konservative Folkeparti ikke medvirke til.

Villy Søvnal (SF):

Jeg har såmænd kun et enkelt spørgsmål til ministeren. Et af de områder, jeg omtalte i min ordførertale, og som ministeren også svarede på i sin svartale, var diskussionen om anvisningsretten.

Der anvendte ministeren en formulering, der lød, sådan som jeg hørte det: Vi skal prøve at presse videre på anvisningsretten.

Jeg vil så spørge: Betyder det, at ministeren ser et behov for, at SF genfremsætter forslaget?

By- og boligministeren (Jytte Andersen):

Det synes jeg sådan set ikke er nødvendigt, for jeg tror ikke, uanset om jeg kunne have meget sympati for det – det vil jeg ikke lægge skjul på – at der kunne skaffes et flertal her i Folketinget, og et flertal er jo 90 mandater.

Så jeg tror ikke, det er lovgivningsvejen, der er brugbar, men det er forhandlingsvejen. Det er dialogen med de private udlejere, med andelsboligforeninger. Det er også det, der er på trapperne nu her. Så jeg vil da godt skåne hr. Villy Søvnal for endnu et nederlag, men jeg vil i hvert fald give tilsagn om, at vi faktisk arbejder meget hårdt med den samme målsætning.

Så til hr. John Vinther: Jamen hr. John Vinther behøver sådan set ikke at læse op fra handlingsplanen. Jeg har brugt formuleringen – det var godt nok i en artikel i Jyllands-Posten for nylig – at vi skulle have udviklet ejergenet. Det skal ikke forstås sådan, at vi alle sammen skal eje vores bolig, og det skal heller ikke forstås sådan, at vi alle skal leje vores bolig, men det skal forstås på den måde, at jeg synes, det er en god idé, at folk har et engagement i deres bolig, og jeg tror altså på, at engagementet også afhænger af muligheden for at få indflydelse.

Muligheden for at få indflydelse i den almene sektor er ikke så stor, som jeg gerne ville have den. Dermed mener jeg, at man godt kan have videre råderetsregler, end vi har i dag.

Hvis man eksempelvis afleverer et råhus, så kan der være nogen, der siger: Vi vil gerne investere meget i vores lejlighed. Vi vil gerne have noget luksus i vores lejlighed. Men det er klart, at et eller andet sted vil man måske også gerne have en sikkerhed for, at man kan få noget af den investering tilbage. Der mener jeg faktisk godt, at man kan udvikle den almene sektor i den retning. Det skal ikke være på bekostning af ejerboligformen, lige så vel som ejerboligformen heller ikke skal udvikles på bekostning af den almene sektor.

Men en smule mere fantasi fra Det Konservative Folkeparti omkring det her spørgsmål havde jeg nu en forventning om. Det kan jo godt være, at vi undervejs kan inspirere hinanden, for en del af det kunne jeg forstå hr. John Vinther gerne ville være med på.

Og så til fru Rikke Hvilshøj igen: Jeg vil hævde, at der intet belæg er for en konklusion, der går i retning af, at nu vil jeg trække kompetence, som kommunerne har, til mig. Ingen steder er der belæg for det. Der er belæg for en konklusion om, at der skal være nogle samarbejds-

linjer, nogle projekter. Vi kan ikke lave bypolitik, uanset om vi ville det her i Folketinget, hvis vi nu antog det, hen over hovedet på kommunerne. Det lader sig ikke gøre, og derfor er det dialogen.

Jeg mener faktisk ikke, at der er grundlag for at kritisere. Når vi spørger, hvad det er for en dagsorden, vi som regering sætter, når vi skal gå ind i den dialog, så er det smukke, sunde, udfordrende byer, der har en smuk arkitektur, der har nogle pladser, nogle rum, hvor folk kan lide at være, hvor de ikke er utrygge, hvor der er noget kriminalpræventivt arbejde, som sikrer, at de gamle mennesker ikke er utrygge ved at gå på gaderne. Det er vi faktisk forpligtet til som regering at sige. Det er vores dagsorden.

At de kommuner, der gerne vil være med til at diskutere den dagsorden, også får nogle muligheder for det, mener jeg faktisk er en forpligtelse. Det vil jeg godt sige, og det er det, vi har sat os for. Vi vil gerne have nogle smukke, sunde, ordentlige byer med en blandet beboersammensætning, med nogle stærke sociale netværk, hvor folk kan lide at være, og hvor de også får mulighed for selv at være med til at udforme deres tilværelse.

Der er det så, at den liberale holdning og den socialdemokratisk-radikale holdning tilsyneladende går på kollisionskurs. Vi vil da ikke give det enkelte menneske en mulighed for indflydelse på bekostning af et fællesskab, som et byliv jo er på godt og ondt. Det er jo et fællesskab. Så der må man så sige, at der ikke er overensstemmelse.

Så vil jeg nu også tillade mig at tvivle på, om alle de Venstrekommuner, som Venstre jo har ganske mange af – desværre for mange – har den samme holdning. Jeg ser ikke eksempler fra Venstrekommuner, hvor man giver en udvidet demokratisk ret til byens borgere. Tværtimod vil jeg sige – tværtimod. Jeg ser derimod mange socialdemokratiske kommuner, som involverer borgere på en fin og en flot måde.

Så hvis vi nu skulle lave en test rundt i kommunerne, tror jeg altså ikke, at det synspunkt kunne holde i byretten. Fru Rikke Hvilshøj giver udtryk for, at Venstrekommuner skulle være meget mere åbne, meget mere demokratiske, give folk meget mere indflydelse, end der er i socialdemokratiske kommuner. Den går ikke. Den holder simpelt hen ikke.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det var, fordi vi havde den debat om, hvordan det går med andelen af små boliger i København.

Ud over at der skete massive nedlæggelser af små boliger op gennem 1970'erne og starten af 1980'erne, anerkender jeg, at tempoet i nedlæggelse af små boliger er sænket en anelse op til i dag, men jeg vil gerne høre by- og boligministerens holdning til den plan, der verserer i Københavns Kommune i øjeblikket, hvor man siger, at for at skabe et mere varieret udbud af boliger i København er det nødvendigt at øge andelen af store boliger, og det forudsætter, at andelen af små boliger på to værelser og derunder skal halveres til omkring 68.000. Det betyder altså nedlæggelse af 68.000 boliger.

Kan vi ikke være enige om, at en sådan boligpolitik i Københavns Kommune er komplet uansvarlig og et svigt af dem, der har brug for små boliger?

By- og boligministeren (Jytte Andersen):

Jeg synes, at den prioritering, som Københavns Kommune har, er rigtig. Jeg synes, det er rigtigt at nedlægge små utidssvarende boliger. Jeg er ikke for den romantiserede holdning af den gamle bydel, som vitterlig har utidssvarende boliger. Jeg forstår simpelt hen ikke Enhedslistens synspunkt på det her. Det vil jeg godt sige, men jeg vil så også godt sige, at jeg tror, at det er meget vigtigt, at vi i vores boligpolitik har varierede boligformer både i forhold til ejer-, lejer- og andelsformen og i forhold til store og små lejligheder.

I handlingsplanen drejer et af indsatsområderne sig faktisk om små boliger, om noget, vi kalder superboligen, altså den lille funktionelle bolig, som ikke nødvendigvis behøver at have meget luksus, men kan være enkel og ren i sin arkitektur.

Forleden dag så jeg i Rantzausgade, at der faktisk er bygget noget, hvor man netop har lagt vægt på singleboliger, på boliger, der er relativt overkommelige at betale, som er lidt rå i sin arkitektur, hvor folk selv kan flytte vægge osv. osv. Det mener jeg vi skal, for jeg er enig med hr. Frank Aaen i, og jeg er enig med Enhedslisten i synspunktet om, at vi selvfølgelig skal have boliger i tilstrækkeligt antal og i et rimeligt prisleje, så de unge mennesker, der er under uddannelse, kan have et sted at bo, selvfølgelig.

Men derfra at konkludere, at vi skal bevare de nogle og tres tusinde, som nu skal nedlægges, og som ingen her i det her Folketing vil bo i, vil jeg ikke. Hvorfor skal vi tillade dem i forhold til unge mennesker, som jo alligevel er ganske, ganske lang tid i deres uddannelsesforløb? Nogle stifter familie, mens de er i uddannelsesforløbet. Skal de bo i små utidssvarende boliger? Nej, det synes jeg altså ikke.

Jeg synes, og jeg vil meget håbe på – det kan vi måske diskutere ved en anden lejlighed – at projektet i virkeligheden går ud på, vi skal have små boliger, vi skal have store boliger. Vi skal have boliger til de unge, der som regel ikke har så meget boligbehov. I en periode af vores liv skal vi have større bolig. Så skal vi have mulighed for at vælge en mindre bolig. Det kan være bofællesskaber, det kan være andelsboliger, eller det kan være små superboliger. Det giver jo en vifte af valgmuligheder, som jeg tror befolkningen i meget højere grad vil efterspørge.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nej, selvfølgelig går vi ikke ind for bare at bevare noget gammelt skidt, men vi går ind for, at der skal være reelle muligheder for, at unge mennesker, folk, der ikke har ret mange penge, og som kun har brug for en mindre bolig, også faktisk kan finde den. Og jeg må jo sige tak til by- og boligministeren for den erkendelse, der lå heri, at der i Københavns Kommune er konkrete planer om at nedbringe antallet af små boliger.

Så kan man selvfølgelig undre sig meget over, at den socialdemokratiske ordfører synes, at det var meget på sin plads at angribe Enhedslisten for at kritisere Københavns Kommune, når det faktisk er Københavns Kommunes udtrykte politik at nedbringe andelen af små boliger. Vi taler altså om titusindvis af små boliger, Københavns Kommune planlægger at nedlægge.

Er der nogen her, der bare et sekund tror på, at der vil blive bygget et tilsvarende antal andre, bedre, mindre boliger til en pris, der kan betales? Nej, det er ikke det, der er på tapetet. Det, der vil ske, er, at antallet af billige små boliger i Københavns Kommune vil falde dramatisk, hvis ikke der bliver sagt fra.

Jeg vil håbe, at Socialdemokratiet herfra i dag i Folketinget kan sige, at det ikke er socialdemokratisk boligpolitik, at man skal nedbringe

antallet af små boliger, der er til at betale i Københavns Kommune.

By- og boligministeren (Jytte Andersen):

Det er Socialdemokratiets politik at fjerne de små utidssvarende utætte boliger, hvoraf mange ikke har installationer, der svarer til, at vi lever i 1999. Det er socialdemokratisk boligpolitik. Det skulle jeg hilse og sige.

Men det er også Socialdemokratiets boligpolitik at sørge for, at der er en mangfoldighed i boligsammensætning, i størrelse, i ejerformer, så muligheden for, at de unge får ikke bare en uddannelse, men også en bolig indfris som målsætning.

Jeg er nødt til at sige til hr. Frank Aaen, at hvis Enhedslisten fik magt, som de har agt, så ville det stoppe byfornyelsen i København, så ville man simpelt hen sætte byfornyelsen i København totalt i stå, for al byfornyelse i København handler jo om at kigge på, hvordan boligerne ser ud, hvordan vi kan bringe dem i en fornuftig stand.

Jeg vil så godt sige omkring ungdomsboliger, at jeg netop har indkaldt borgmestrene i universitetsbyerne, i uddannelsesbyerne til et møde for at få drøftet, på hvilken måde de kan løfte opgaven – her taler jeg ikke bare om Københavns Kommune, men om alle uddannelsesbyerne undtagen Århus, som faktisk løfter det meget flot – og sige til dem:

I har et ansvar. Når I får uddannelsespladser til jeres byer, så har I altså også et ansvar for at skaffe boliger til de unge mennesker, der kommer til jeres byer.

Nu kan jeg ikke lige huske datoen, men det møde er i hvert fald indkaldt.

Den fg. formand (Jan Petersen):

Hr. Frank Aaen. Det er så den tredje korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Enhedslisten går ikke ind for at bevare utidsvarende gamle boliger uden varme og uden toilet. Hvordan kan man få den tanke?

Vi går bare ind for, at man, i takt med at man nedlægger eller renoverer den type af gamle lejligheder, sørger for, at der er nye, andre boliger, som folk kan henvises til, så der er en mulighed for dem, der har brug for en lille, billig bolig.

Det, der altså er på dagsordenen i dag i Københavns Kommune – og jeg er ked af, jeg ikke kunne få by- og boligministeren til at tage klart afstand fra det – er en målrettet indsats for at halvere andelen af små boliger. Det er ikke et spørgsmål om, at man vil renovere, man vil halvere andelen, man vil nedbringe andelen af små boliger. Det er altså det samme som, at der ikke skal være ordentligt udbud af boliger til dem, der har brug for en mindre bolig. Det bør man tage afstand fra.

Og jeg må endnu en gang sige: Jeg er meget forundret over, at jeg tidligere i debatten skulle udsættes for det angreb fra den socialdemokratiske ordfører, da det faktisk er den politik, man bevidst går efter i Københavns Kommune, hvor man har borgmesterposten. Derfor bør man altså arbejde i en anden retning og sørge for, at den linje bliver lagt om, så der bliver ordentlige boliger til dem, der har brug for en mindre og billig bolig, som de kan betale.

By- og boligministeren (Jytte Andersen):

Jeg tror, det er omkring 40 pct. – 40 pct. – af det samlede antal lejligheder i København, der er på 2 værelser. Det er ganske mange. Det betyder faktisk, at der er mange familier, der bor i toværelseslejligheder, også i relativt ordentlige lejligheder, der ikke er saneringsmodne eller byfornyelsesmodne, som meget gerne vil have en lidt større lejlighed. Så når vi taler om de små boliger i København, er det altså ikke boliger, som alene er beboet af unge mennesker, der er under uddannelse. Der er tale om familier, der gerne vil have noget mere plads.

Der synes jeg faktisk, at det er godt, det er fremsynet af Københavns Kommune, når de så har muligheden for det i forbindelse med byfornyelse, at de så tænker det borgerønske ind. De skal selvfølgelig så også i den sammenhæng tænke ind, at de ældre, de, der vælger at bo alene, måske ikke skal have så mange kvadratmeter, eller de unge, som er under uddannelse, ikke skal have så mange kvadratmeter. Så der skal være den vifte af valgmuligheder.

Det mener jeg faktisk ikke står i modsætning til Københavns Kommunes strategi, der siger: Når vi har 40 pct. af vores samlede beboelse, der er toværelses, er man altså nødt til at se lidt på, hvordan vi kan ændre det, når vi nu skal have fjernet de utidssvarende boliger.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Umiddelbart kan det jo forekomme en, som om vi efterhånden har fjernet os lidt fra redegørelsesdebatten. Det, der kalder mig herop, er, at hr. Frank Aaen nu lige pludselig sådan svinger sig op i de store højder og en gang til begynder at skryde om det, der er foregået i Københavns Kommune.

Den diskussion, jeg tog fat i før, var lige nøjagtig den diskussion, som vi gentagne gange har hørt fra denne talerstol, hvor hr. Frank Aaen går op og siger, at det også er urimeligt, at man, jeg tror, der blev sagt igennem de sidste 20 år har nedlagt oceaner af små lejligheder.

Så tillod jeg mig lige så stille at spørge, om hr. Frank Aaen kunne give os tallet på, hvor mange det var. Det kunne hr. Frank Aaen ikke, for det ødelagde lidt af historien. Men historien blev jo ødelagt alligevel, i og med at jeg kunne gå op og sige, at vi altså her taler om godt et par hundrede lejligheder, der reelt er blevet nedlagt. Derfor syntes jeg ikke, det var rimeligt, at man skulle gøre den lille del, der er blevet nedlagt, til det her store dyr i åbenbaringen.

Jeg har også fornemmelsen af, at hr. Frank Aaen egentlig dybest set var ret enig i, at det var en begrænset mængde, der var blevet nedlagt, set i forhold til, hvad der i øvrigt er blevet byfornyet. Derfor undrer det mig lidt, at man nu en gang til kan tage den her debat op på den måde.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det, jeg sagde før, er, at jeg anerkender, at i de senere år er tempoet i nedlæggelsen af små lejligheder aftaget. Men kigger vi over en 20-årig periode, så er 200 overhovedet ikke tallet. Så skal vi langt højere op. Det vender vi tilbage til.

Derudover er der det holdningsmæssige: Vil man arbejde for, at der i fremtiden er et tilstrækkeligt antal boliger, der har en størrelse og en pris, sådan at de, der ikke har så mange penge, faktisk kan få en bolig i København?

Det er det afgørende spørgsmål, og jeg kan love for, at det kommer også i form af skriftlige spørgsmål til by- og boligministeren, om vi kan få nogle tilsagn om, at det er målsætningen. Det er ikke sådan, jeg kan læse et dokument, der ligger fra Københavns Kommune, men jeg har hørt det tilsagn, der er kommet fra ministeren. Det skal vi nok få fastholdt på skrift, sådan at vi kan få bremset det, vi mener er en meget farlig

udvikling i Københavns Kommune, nemlig at skubbe dem, der har mindst indtægt, ud for at få nogle flere ind med større indtægt. Det er jo også det, der er sket de sidste 10 år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 18. marts 1999, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.17

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Jan Petersen):
Der er ikke mere på dagsordenen.